

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine“ v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine“, Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3128

Izhaja vsak četrtek

Maračnica za tuzemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za izuzemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

Dragocena žrtev za čast Jugoslavije

Pri mednarodnih telovadnih tekmah v Luksemburgu se je smrtno ponesrečil Sokol Tone Malej — Veličastne žalne svečanosti

Prejšnjo nedeljo in ponedeljek so se vršile v Luxembourg, glavnem mestu istoimenske države v kotu med Francijo, Belgijo in Nemčijo, velike mednarodne telovadne tekme. Take tekme prireja vsako četrto leto Mednarodna telovadna zveza, ki ima svoj sedež v Parizu in katere članice so telovadne zveze skoro vseh evropskih držav, med njimi tudi naš Sokol. Ker pa so tekme zelo težke, se jih ne udeležujejo vse države, temveč samo one, kjer je telovadba zelo razvita. Tako je bilo pri letošnjih tekmah v Luxembourg zastopanih samo šest narodov, med njimi Jugoslovenci po Sokolu.

Naši tekmovalci, člani sokolskih društev v Ljubljani in Mariboru ter eden s Sušaka, so kljub temu, da so bili v Luxembourg zbrani najboljši telovadci Evrope, dosegli izredno lepe uspehe. Sokol Jože Primožič je bil najboljši med vsemi in je dobil ponosni naslov svetovnega prvaka v telovadbi, naša sokolska vrsta kot celota pa se je postavila na tretje mesto. Pred njo so Čehi in Francozi, za njo pa še Madžari, Luxembourgžani in Belgijci.

Uspeh naših Sokolov pa bi bil še lepši in gotovo bi dosegli vsaj drugo mesto, ako bi jih ne doletela huda nesreča. Dva naša tekmovalca, ki so ju šteli med najboljše, sta se pri tekmah ponesrečila, da nista mogla do konca tekrovati. Slovitemu telovadcu L. Stuklju je spodrsnilo, ko je skočil z droga na tla, vendar pa njegove poškodbe niso bile nevarne in si je že v nekaj dneh popolnoma opomogel. Huje se je poškodoval njegov tovariš Tone Malej, ki je bil s svojimi 23 leti najmlajši član naše vrste. Pri padcu s krogov si je poškodoval hrbtenico. Prepeljali so ga v bolnico, vendar ni nihče slutil, da je njegova poškodba tako resna. Zdelo se je že, da se mu obrača na bolje, toda v torek zjutraj je blagi in idealni mladenič za vedno zatisnil svoje iskre oči.

V Luxembourg so izkazali našemu mlademu mučeniku najvišje časti. Sam tamkajšnji nadškof ga je prišel kropiti in je imel zanj cerkveno žalno opravilo. Vlada, mestni župan, vse tekmovalne vrste in mnoge druge organizacije so mu poklonile lepe vence.

V petek zjutraj so se vrnili v Ljubljano naši zmagoviti Sokoli. Druga leta so jih sprejemale ogromne množice z zastavami in godbami, letos je bil sprejem tih in žalosten. Isti dan zvečer so pripeljali v domovino tudi krsto s truplom pokojnega Sokola Toneta Maleja. Prepeljali so jo v nastopajočem mraku v Sokolski dom na ljubljanskem Taboru, ki je bil prerano umrlemu vzornemu mladeniču res pravi, drugi dom.

V soboto ves dan in pozno v noč ter v nedeljo že na vse zgodaj so romale na sokolski Tabor vedno nove skupine ljudi, da pokrope brata Maleja. Obenem so se že ob 7.

zjutraj začele zbirati množice na Taboru, da pričakajo začetek žalnega slavlja. Vrsti kropilcev so napravili konec, ko je ob 9. zjutraj prišla v dvorano pokojnikova rodbina, da še enkrat obiše svojega ljubljenca, preden nastopi ta svojo zadnjo pot v svoj rojstni kraj. Medtem pa je že nastopila žalostna ura ločitve. Sokoli so dvignili krsto in jo ponesli na ploščad pred glavnim vhodom.

Poslovilni govor saveznega podstarešine brata Gangla.

Po molitvah, ki jih je opravil župnik pri Sv. Petru g. Petrič, je prvi podstarešina SKJ brat Gangl povzel poslovilno besedo in med splošno pobožno tišino in pozornostjo dal izraza žalosti, ki preveva jugoslovensko Sokolstvo spričo nenadomestljive izgube z naslednjimi toplo občutenimi besedami:

Hoteli smo našo tekmovalno vrsto z veselimi srci pozdraviti ob povratku iz Luxembourg v domovino, da ji izrečemo zahvalo in priznanje za napor in uspeh, ki je z njim tudi sedaj visoko dvignila slavo našega naroda in naše zemlje in s sijajem češčenja obžarila čisto ime našega Sokolstva. A trda usoda je hotela drugače.

Bratje borci so se vrnili, v nemo žalost zatopljeni; najmlajšega v tem zmagovitem številu so pripeljali mrtvega s seboj: brat Anton Malej leži v poslednjem pretesnem svojem domku, kamor more Sokola barca in junaka položiti samo smrt! Sicer je Sokolu borcu in junaku dom vsa širna slovanska zemlja, koder ga nosijo smela krila naših idealov in koder se razgleduje njegovo bistro oko nad nepreglednimi legijami enako mislečih in enako čutečih bratov in sestrá. A kadar Sokol borec in junak na poziv svojega vzvišenega poslanstva stopi na neslovansko zemljo, tudi tedaj izpolni svojo dolžnost do najvišje mere: zmagovito razvije svoj državni prapor, ko si ideja, v njem, v Sokolu, utelešena in z njim postavljena v življenje, pribori lovorov venec, da z njim okiti čelo domovine!

Tako tudi sedaj! In v trenutku, ko so modro-belo-rdeči prameni — odznaki našega nacionalnega čuvstva in naše državne zavesti — ponosno razvilharjeni šinili pod nebo v prijateljski zemlji, je brat Malej kot maratonski junak iz globine duše iztisnil poslednji vzklik zmagoslavja, potem se je zgrudil, prelomljen v moči življenja, in je umrl!

Ta strašna lepota mladega sokolskega življenja: tako umira Sokol borec in junak! Vpričo vseh, ki ga ljubijo in ki ljubi on nje, in v pogumnem zaletu svojih silnih moči, ki hoče z njimi slavo domovine pognati do vrhunca, zajame v vrelec svojega življenja do dna in z bratsko roko razmeče ta sok in vir življenja na vse strani, kakor bi iz bogastva

svoje duše sipal bisere, rekoč: «Umiram za sokolske ideale v službi domovine! Ostavljam vam, bratje in sestre, dediščino svoje sokolske duše!»

In zato, brat Malej, prihajaš med nas in odhajaš od nas skozi slavolok, ki ga je razpela nad Teboj naša bratska ljubezen in zahvala vseh, ki vedo ceniti največjo Tvojo žrtev. Sokol borec in junak, najmlajši med izbranimi, danes in na veke najdražji našim srcem, vtisnil si se v naše duše kakor rdeči cvet v spominsko knjigo, ki jo je razgrnila zgodovina Sokolstva, da jo povezano v državno trobojnico postavimo v panteon narodnih herojev. Prinesle so Te bratske roke v domovino na štito slave, ki je vanj vrezala Tvoje ime ta strašna, ta grozna, ta lepa, ta junaška smrt!

Plamene vidim žareti iz Tvoje krste — plamene tri, ki mi pričajo, da nisi umrl: plamen je to ljubezni Tvoje do rodne matere, plamen je to ljubezni Tvoje do matere nas vseh — domovine, plamen je to ljubezni Tvoje do Sokolstva. In kjer je ta poslednji, tam je najgloblje čuvstvo do vsega, kar je lepo, dobro, veliko in plemenito. In ker ti ognji niso umrli, ker smo jih mi živi sprejeli vase, da jih gojimo v sebi in jih predamo drugim, ki pridejo za nami — zato, brat Malej, živiš v nas in ostaneš živ med nami!

Sprejmi od mene v imenu jugoslovenskega Sokolstva in v imenu Zveze slovanskega Sokolstva in slovo od nas živih in na pot v večnost novega življenja zadnji bratski pozdrav: Zdravo!

Slovo Sokola I.

Častitljivi sokolski prapori so se sklonili nad krsto in jo popolnoma pokrili v poslednji pozdrav. V imenu sokolskega Tabora se je od umrlega poslovil v iskrenih besedah prvi podstarosta Sokola I. brat Josip Turk, ki je slavil mladega sokolskega vzornika v krasno zasnovanem govoru.

V imenu telovadcev Sokola I. je spregovoril še akademik brat Iskra, poudarjajoč žalostno usodo mladeniča, ki si je v smelem podvigu osvojil venec zmage, pri tem pa po usodnem naključju padel in se s strtimi krili vrnil v domovino, dasi ovenčan s častjo in slavo: «Bil si nam najljubši in nikoli te ne bomo mogli pozabiti», je bolno odjeknil lep pozdrav sokolske mladine.

S Tabora na kolodvor.

Oglasila se je narodna žalostinka «Vigred» iz grl mogočnega zbora ter je našla v vseh srcih silen odmev. Sokoli so nato dvignili svoje drago breme ter prenesli krsto v mrtvaški voz, v katerega so bili vpreženi trije pari vrancev. Mirno in dostojanstveno so se

nato množice razporedile v sprevod, ki ga je otvorilo šest jezdecev sokolske konjenice. Za njimi je prišla godba Sokola I. pod vodstvom brata Švajgerja, ki ji je sledila dolga vrsta Sokolov z venci. V osmerostopih so praporščaki nesli 32 pestrih, v črni flor ovitih sokolskih praporov, njim pa so sledile številne čete Sokolov v krojih; bilo jih je preko pet sto z vseh krajev dravske banovine, a tudi zastopniki Sokolstva iz ostale Jugoslavije. V novi vrsti vencev so po trije mladi podčastniki nesli prekrasni kraljev venec, venec ministrskega predsednika in venca vojnega in prosvetnega ministra. Venec mestne občine ljubljanske pa so nesli trije magistratni uslužbenci. Za venci iz Luxembourga je prišla dolga vrsta zastopnikov raznih društev, zlasti pevcev, pred temi pa še nenavadno številna četa gasilcev. Tik pred mrtvaškim vozom je za vozom z duhovščino korakala potrta luxembourška vrsta z načelnikom bratom Murnikom na čelu in zmagovalcem Primožičem v sredi, ob vozu samem pa častna straža Sokolov z golimi sabljami. Vozu so sledili svojci brata Maleja, nato kraljev zastopnik g. general Dragomir Popović z zastopnikom ministrskega predsednika banom inž. Serhacem ter podban dr. Pirkmajer z zastopnikom divizionarja majorjem Killerjem. Mestni svet so zastopali, ker se župan mudi v inozemstvu, podžupan prof. Jarc ter občinski svetniki Likozar, Dachs in drugi.

Vso dolgo pot s Tabora po glavnih ljubljanskih ulicah in cestah na glavni kolodvor je tvorilo več desetstisočev občinstva spoštljiv špalir, ki se je vil kakor dva mogočna zidova ob obeh straneh ceste.

Slovo na kolodvoru.

Ob prenosu krste v vagon je v imenu starešinstva sokolske župe Ljubljana podstarosta brat Milko Krapiš po cerkvenem blagoslovu krste izrekel ginljivo slovo. Godba Sokola I. je zaigrala poslednjo žalno koračnico, pevski zbor pa je zapel z občutkom veličastno žalostinko «Usliši nas, Gospod». Letalo «Ljubljana», ki je ves čas krožilo nad sprevodom, se je v pozdrav spustilo čisto nizko, da izkaže zadnjo čast preminulemu mlademu vitezu.

Posmrtna triumfalna pot po Gorenjskem.

Sledil je opoldne prevoz pokojnega Sokola v njegov domači kraj — Bohinj. Dolga in nabito polna vlaka pogrebnih gostov sta bila vsej Gorenjski zgovorna priča, da za junakom žaluje ves narod. Vlaka sta že iz Ljubljane odhajala deset minut drug za drugim, prenapolnjena, tako da je naravnost čudo, kako so mogle v vozovih najti prostora še one silne množice, ki so čakale na vseh gorenjskih postajah, da se pridružijo žalujočim.

Prvi sokolski pozdrav je mrtvi brat Malej na zadnjem povratku v svoj rojstni kraj prejel v Škofji Loki, kjer ga je sprejelo članstvo s praporom, naraščajem in deco. Na postaji je bila tudi večja skupina oficirjev tamošnje posadke, od katerih so nekateri spremlili junaka prav do groba.

Veličastno je pozdravil vrlega Sokola ponosni Kranj. Članstvo iz Kranja, Trziča in Stražišča je bilo v častnem številu zbrano na peronu, s prapori kranjskega članstva in naraščaja ter trziškega Sokola, deca pa je s turbnimi črnimi zašticami mahala junaku v zadnji pozdrav. Sresko poglavarstvo sta pri pozdravu zastopala gg. dr. Zobec in Dev.

Enakih pozdravov je bil mrtvi junak deležen v Radovljici, kjer mu je izkazala zadnjo čast vrla četa ljubljanskih gozdovnikov, kojih rog je zatrobil bratu Tončku turbno spremnico, dalje na Javorniku, na Jesenicah, na Bledu, kjer so se po pozdravu nove množice Sokolov in občinstva pridružile žalnemu romanju.

Ob odhodu iz Ljubljane je kropil dež, ko pa je vlak s krsto zavozil v domači kraj brata Tončka, se je nebo zjasnilo in solnce je z vsem sijajem objelo krsto. Ginljiv pozdrav sinu, ki se po kratkem času uspešnih bojov vrača za večno v domačo zemljo, iz katere je črpal svoje izredne sile!

Pred sokolskim domem.

Morje ljudstva je zaplalo po Bohinjski Bistrici, ki brez dvoma doslej še ni videla enakih množic. Le z največjo težavo je bilo mogoče prenesti krsto v Sokolski dom, kjer je bila položena na katafalk iz cvetja, zelenja in črnine, razsvetljena s plapolajočimi voščenkami. Nastopilo je par minut tihe pobožnosti, da so se od umrlega poslovili sorodniki, prijatelji

in domačini. Pevski zbor Sokola I. je pri tej priliki zapel pokojniku toplo občuteno žalostinko, ki je vse navzoče ganila do solz. Med grobno tišino sta se pred sokolskim domom poslovila od brata Toneta domačin br. Matevž Požar, prosvetar bistriškega Sokola, in br. Vladan Labus, tajnik Sokola v Novem Sadu. Ta se je v toplih besedah spominjal dni, ko je bil pokojni Malej vojak-letelec v Novem Sadu in je ves prosti čas prebil v sokolski telovadnici, tudi doli od vseh ljubljen in cenjen.

Na bistriško pokopališče.

Ob 5. uri popoldne se je začel formirati žalni sprevod. Takoj za belim križem so trije Sokoli v kroju nesli venec kralja, za njim pa so nosili vence, odlikovanja saveza, rodbine, predsednika vlade, vojnega ministra, prosvetnega ministra, Sokola I., domačega društva itd. Vencev in šopkov je bila nad 60. Nato je prišlo 34 sokolskih zastav žup in posameznih društev. Praporom je sledilo Sokolstvo v kroju, ki je bilo zastopano v več ko osemdesetih četverstopih, ter članice Sokola I. Povorko članov so zaključili zastopniki naše vojske iz Škofje Loke in pograničnih čet iz Mojstrane in Bohinjske Bistrice, nakar je prišla reka članov v civilu, prijateljev Sokolstva in spoštovalcev umrlega. Ob zvokih žalnih koračnic ljubljanske in jese-niške sokolske godbe je trdo odmeval počasni korak resnih moških vrst.

Cerkvene obrede je izvršil z obema kaplanoma bistriški gospod župnik. Za vozom z duhovščino je prišla krsta s pokojnikom, pokrita z državno zastavo in obdana od sokolske častne straže z golimi sabljami. Krsti so sledili mati, sestra in brata ter ostalo ožje sorodstvo, za temi pa so stopali v globoki potrnosti sokolski bratje iz luxembourške vrste. Sprevod, ki je bil tako dolg, da sta obe godbi lahko igrali hkrati, ne da bi se pri tem medsebojno ovirali, je zaključila množica pogrebnih gostov in domačinov, kakršne ljudje ne pomnijo.

Ob odprtem grobu.

Po opravljenih molitvah v župni cerkvi, kjer je zbor Sokola I. zopet zapel dvoje v srce segajočih žalostink, je napočil poslednji

M. Silvester:

Na potih usode

(Dalje.)

Oče je ležal nepremično na tleh, le semtertja se mi je izvilo iz prsi bolesten vzdihljaj. Delo samaritanke mi je šlo le počasi izpod rok. Ko sem izprala rani, sem položila nanji krpe platna, a za obvezi sem porabila skoro še ves ostanek svoje platnene obleke. Tudi to sem rada žrtvovala, samo da bi ohranila očetu življenje. Taka, kakor sem bila, seveda nisem mogla ostati. Nalomila sem nekaj gostejših, vej ter jih prepletla okrog svojega telesa. Vrnila sem se nato zopet nazaj na kraj razdejanja, da najdem vsaj kakšen kos obleke. Sreča mi je bila mila. Nedaleč od prostora, kjer sem bila našla šlem, sem našla tudi mrtvega samostanskega vojščaka, ki ga je zadela pšica v prsi. Bil je oblečen v dobro, še skoraj novo usnjeno obleko. Kaj sem hotela? Slekla sem mrtvecu jopič in hlače, mu potegnila z nog obuvalo in vse skupaj za goščavo grma nataknila nase. Ko sem se vračala tako opravljena k očetu, mi je prišlo spotoma na um, da mi je pravil nekoč naš rano-celnik o čudotvorni moči črnega teloha. Dejal mi je: «Kapljica telohovega soka te poživi, dve kapljici ti vrmeta življenje, a tri kapljice te umorijo.» Po naših brdih je rastle vse polno tega zelišča. Nisem dolgo iskala. Z rokama sem izgrebla iz črne prsti črne korenine ter hitela zopet k studentu, kjer sem jih dobro oprala. Zajela sem še v šlem vode in se podala k očetu. Že po zmernej-

šem dihanju sem z radostjo ugotovila, da se očetu zopet vrača življenje. Z dvema kamnoma sem stolkla korenine teloha, dala to zmes na košček platna in ga jela zvijati toliko časa, da se je pokazala kapljica soka, ki se je vlovila v požirek vode v šlemu. To sem ponovila še enkrat in ko je zdrknila s platnena omota v šlem še druga kapljica, sem utrgala leskovo pero, ga zvila tako, da je tvorilo žličasto posodico, zajela trohico zdravilne vode in jo spustila očetu v odprta usta. Trikrat tako. To je očetu vidno dobro delo.

Nekaj trenutkov nato, ko je dobil oče požirek zdravilne vode, je odprl oči in me začudeno gledal. Jaz pa sem se sklonila k njemu in mu s solzami v očeh pošepetala: «Jaz sem, očka, tvoja hčerka, ki te tako srčno ljubi». Iz oči sem brala tudi njegovo radost, a on je samo tiho šepnil: «Vode!» — Ne, tega ne smem storiti, le polagoma, da ga ne umorim, sem si dejala, in sem mu le od časa do časa spustila v osušena usta nekaj kapljic. Preko dneva sem še trikrat oprala črne rane in položila nanje stolčene liste rumenjaka (arnike) in zobovca. Videla sem, da se nahaja moj oče v vročičnem stanju. Okrog skale se je dobilo dosti mahu, iz katerega sem napravila očetu udobnejše ležišče in zglavje. Vso noč sem ždela poleg očeta in pazila na vsak njegov dihljaj. Med spancem je mrmral nerazumljive besede, a ko je napočilo jutro, je zopet odprl oči. Hotel je govoriti, a jaz sem mu to venomer branila. Od tega dne je šlo lečenje in okrevanje hitro naprej. Deseti dan sva že počasi lezla navkreber, da doseva do naših pašnikov, kjer so bili gotovo še naši ljudje.

Najino življenje je bilo dotlej jako borno, kajti živela sva samo od jagod, malin, sirovega krompirja in turščice. Do pašnikov sva potrebovala polna dva dneva. Na veliko veselje sva naletela tamkaj na večje število naših ljudi, ki so si oteli življenje pred orožjem samostanskih ljudi. Ko so naju ugledali, je nastala nepopisna radost. A ko so čuli iz mojih ust zgodbo, kako se je zgodilo z menoj in z ugrabljenimi dekleti in ženami, so škripali z zobmi od jeze in bolesti. In takrat smo storili vsi skupaj svečano prisego, da ne bomo mirovali, dokler se kruto ne maščujemo za storjeno zlo.

IV.

Bili smo brezdomovinci, kajti kot premaganci se nismo smeli več vrniti v naš kraj, ker bi nas prehitro polovili samostanski vojaki. Peščica mož, ki si je otela življenje, bi se nikakor ne mogla ustavljati premoči. Sklenili so torej, da odidejo prihodno noč krepkejši možaki na kraj nesreče in pokopljejo že razpadajoče mrtvece, nato pa odidejo s še ohranjeno živino vred preko granice in poporosijo sosednje Uskoke za gosoljubnost.

Prihodno noč so se splazili naši ljudje na pogorišče, skopali ob studentu veliko jamo, v katero so znosili mrtvece in jih nato zagrebli. Po tem žalostnem delu so vzeli slovo od rodne grude in se podali nazaj v Gorjance, kjer jih je čakalo novo iznenadenje. Pastirji, ki so pasli oteto živino, so vlovili v noči nekega neznanega človeka, ki je — ko se mu je grozilo s smrtjo — izdal, da so samostanski vohuni izsledili govêdo

trenutek, ki je izvalil potoke solza tudi tistim, ki se jim je doslej posrečilo vsaj na zunaj vzdržati se solz. Ob bridkem joku matere, ki ji najdražje pogrezajo v črno zemljo, ne more ostati ravnodušno najkrepkejše srce. Med votlo odmevajoče udarce prvih grud na krsto se je mešalo pritajeno vzdihovanje, glasen in obupen jok, ki se je polastil vseh prič tega nepozabnega prizora.

Slovo saveznega načelnika br. dr. Murnika.

Zdaj je povzel besedo br. dr. Murnik in pogledi so se obrnili v stran naših luxembourških tekmovalcev, ki so, topeč se v solzah, skrušeni stali ob levi strani jame. Sočutje s temi pričami padca in smrti brata Maleja je bilo vesplošno in se je stopnjevalo ob iskrenih besedah govornika, ki se je s tresočim glasom takole poslavljajal od umrlega junaka:

«Dragi dobri naš Malej, zdrav, krepak, poln plemenitega borbenega duha in navdan najboljših nad si se podal z nami v težko mednarodno borbo. Sijajno si se boril za čast in slavo domovine, pa padel junaške smrti na bojišču, na tujih tleh, daleč od domovine, ki si jo tako ljubil. In sedaj ležiš tu pred nami brez duše, brez duha. Odšla sta v neznane nam svetove, Tvoje telo pa, še pred kratkim tako zdravo in polno najkrepkejšega življenja, se tudi v tej mrzli krsti razkrajja in razpada v prah. In mi, Tvoji sobojevniki, nam se trgajo duše in srca.

Neizprosna usoda je hotela prerano Tvojo smrt. Ne obtožujemo je, nepojmljiva nam je, ne poznamo zakonov, po kateri se ravna. Na koncu težke vaje si bil, dragi Malej, izvajal si jo dovršeno, budil občudovanje sodnikov in drugih tekmovalcev, pa Te v zadnjem hipu usoda odtrga s krogov in iztrga iz življenja. Z usodo se ni mogoče boriti.

Umrli si junak. V brezupni borbi s smrtjo nisi mislil nase. Tvoje misli so bile namerjene na našo hudo borbo, pa se od nje obračale in vedno iznova vračale k Tvoji ljubi materi, Tvojim ljubim bratom in sestri, in le tedaj se je zarobil Tvoje oko. Nisi mislil nase: umrl si junak! Vroča želja, da se zmagošlavni venec zasveti na sokolskem našem praporu, se je v Tebi menjavala z gorko,

ljubezni polno željo za Tvojo mater, brate, sestro.

Prva želja se Ti je izpolnila: venec zmage se blesti na našem praporu. Naj se izpolni še druga Tvoja želja: naj bi ljubi Bog v Tvoji materi podvojil ono junaško moč, ki jo je ona vsadila v Tvoje srce, naj bi jo pomnožil do one krepkosti, ki jo je treba materinemu srcu, da prenese ta zanj najhujši udarec!

Vzela Te nam je usoda, da Te, dobri naš Malej, odvede na boljši svet, poln svetlobe in sreče. Da bi bil te sreče in svetlobe deležen neskrajšano, s to iskreno željo se poslavljamo od Tebe, Ti v grob pošiljamo zadnji naš pozdrav in hvaležni za Tvoje veliko sokolsko delo, ki si ga izvršil tako

mlad, kliče: čast Ti in slava! Sklonite se prapori!»

S solzami v očeh so nagnili praporščaki svoje prapore nad grob, nato pa se je vsak prapor posebej sklonil globoko v jamo in se z dotikom za vedno poslovil od mladeniča, ljubljena tisočev. Med novo žalostinko, ki jo je zapel zbor, so pogrebni gostje pristopali k grobu, čigar okolje je bilo poslano z vencem, šopki, cvetjem in trakovi; vsak je vrgel peščico prsti ali šopek rož na krsto. Medtem so sorodniki odvedli nesrečno mater od groba in množice so se po opravljeni dolžnosti pijetete začele razhajati, noseč v duši topel spomin na mladega junaka. V njih srcih je bratu Maleju trajno ohranjeno najodličnejše mesto.

Mogočen kmetski tabor na Krškem polju

Krško polje! Sama beseda vzbudi v kmečkih dušah močan odmev. Kruti turški navali so šli preko njega. Vse je prepojeno krvi junakov Ljudevita Posavskega in neustrašenih borcev z žarečo krono kronanega prvega slovenskega kralja Matije Gubca v bojih za staro pravdo: svobodo naroda in rodne grude.

Kaj čuda, da tako rade pohitijo z naše zemlje in bratske hrvatske ravni pestre množice kmečkega naroda vsako leto na svoj praznik na Krškem polju. V nekaj letih je dobil tabor na Krškem polju posebne slovesnosti, saj so taki zbori skupna prošenja kmečkega naroda, zemlje, dela in kipečega zdravja.

Muhasto vreme zadnjega tedna je malo plašilo boječneže, večina pa je trdno zaupala, da se bo sam sveti Peter uklonil splošni zahtevi po lepem vremenu. Že v soboto so se začele zgrinjati pisane množice v Krško in okolico. Nedeljsko jutro je zazorilo v prav pomladni lepoti. Zrak umit kakor novorojeno dete in poživljajoč kakor živa voda starodavnih pravljic. Vse ceste so bile polne okrašenih voz, jezdecev, kolesarjev in pešcev s popotnimi palicami. Narodna pesem in glas harmonike sta se zlivala z rezgetom iskrih konj in ropotom vozil v prazniško himno kmečkemu delu in samozavesti. Vse je hitelo v Krško, ki je sprejemalo drage goste v ve-

selju pisanih trobojnic. Raz savskega mostu je pozdravljajal slavolok: «Dobrodošli in pozdravljeni sinovi in hčere naših kmečkih domov».

Še pred slovesno otvoritvijo kmečkega tabora se je vršila običajna

razstava domačih konj.

Najlepše živali so bile odlikovane z nagradami do 100 Din in sta v ta namen darovali krška občina in občinska hranilnica v Krškem 2000 Din. V prvi skupini je dobila 70 Din nagrade petletna kobila posestnika Josipa Stojina iz Ostroga. V drugi in tretji skupini sta dobila enako nagrado po 100 Din Alojzij Mencin za triletnega žrebca, Matija Škofljanc pa za petletnega žrebca, posestnika z Brega. Razstave se je udeležilo 43 posestnikov.

Ob 13. se je razvil

veličasten sprevid na Krško polje.

Na čelu sprevida se je vozilo okoli sto kolesarjev, za njimi je korakala godba krškega ognjegasnega društva, nakar so sledili konjeniki z veliko državno zastavo na čelu, za njimi vozovi, polni naših fantov in deklet v narodnih nošah. Na posameznih vozovih so predstavljali delo in prizore iz kmečkega življenja, snopi žita so predstavljali žetev, drugi voz je imel mlatiče, tretji dekleta s preslicami

in drobnico Hodovitov ter da jo nameravajo že v prihodnjih dneh odgnati s samostan, a on da je imel nalogo, da pazi na kretanje živine in o tem obvešča samostanskega valpeta. Ogleduh je bil član našega sosednjega rodu, ki se je pokristijanil in s tem zapravlil svojo samostojnost in posest v korist samostana. Vedeli smo le predobro, da bo, če ga pustimo pri življenju, pripeljal za nami celo kopico oborožencev, ki nas bodo skušali docela ugonobiti, živino, naše edino imetje, pa uropati.

Naši možje so se sestali h kratkemu posvetovanju. Kmalu nato je stopil iz njihove srede mlad Hodovit, pograbil za kij in z enim zamahom zdobil vohunovo lobanjo. — Brez nadaljnega smo si oprtali še to, kar smo imeli, in se podali na pot, da čimprej dospemo iz območja kostanjeviških menihov. Še enkrat smo morali prenočevati pod okriljem bukove šume. Naslednje jutro smo prekoračili granico in takoj odposlali dva moža k zadruzi Markušičev, da se pogajata s starejšino glede našega sprejetja pod okrilje njihove zadruge. Že proti poldnevu sta se vrnila odposlanca s poročilom, da nas radi sprejmejo na svoje zemljišče. Pod noč smo že gostovali v njihovem selu. Tu se je delila bratska ljubav.

Moj oče, nekdanji knez, se je pogodil s starejšino Markušičev tako, da nam prepuste v last nekaj travnikov, pašnikov in šume na Strnčki in v Kozarjih, a mi jih odškodujemo za to z letno oddajo gotove količine žita, drobnice in govodi. Na klancu vrh Kozarjev smo si pričeli graditi domove. Še preden je pričela pihati mrzla burja, je bilo malo selo že pod streho in za silo utrjeno.

Markušiči so nam pomagali, ker so le vedeli in znali. Prihodnjo pomlad smo si pripravili tudi polja; potrebno semenje so nam odstopili gostoljubni bratje. In zadruga Hodovitov se je razširjala od leta do leta. Pleme Hodovitov pa ni moglo ostati dolgo čisto, ker je prišlo križem do zakonskih zvez.

In kaj je bilo z menoj? V mojem srcu je tlel gnjev do samostanskih menihov, ki se je še bolj razpalil, ko sem čutila, da se giblje pod mojim srcem zarodek meniha... In ko je minila težka ura poroda, sem se ponovno zaklela, da ne bom prej mirovala, dokler se krvavo ne osvetim. Ko sem zopet okrevala, sem si nadela možko obleko z namenom, da bom imela pred možkimi mir.

V semeniški trdnjavi je bival tisti čas mlad vodja, ki je bil pravi mojster v sabljanju in prvovrsten strelec. Ta mladenič je prišel še kot otrok v roke vojakov-Uskokov tam nekje v Slavoniji. Ker revček ni vedel, kje so njegovi starši, so ga vzeli vojščaki s seboj in ga vzgajili po svoje. Mladi Hasan — tako so ga nazivali — je poznal vso mojo preteklost in nesrečo. Oklenila sva se drug drugega v čistem prijateljstvu. V teku enega leta sem se naučila vseh umetnosti v rabi orožja tako, da sem nadkriljevala že marsikatero starega vojščaka.

Nekega dne me je pohvalil moj učitelj, da ga v spretnosti že skoro prekašam. Pri tej priliki sem vzkliknila: «Tedaj, dragi Hasan, je prišel trenutek, da mislim na osvetlo!...» Hasan se je zamislil, potem pa dejal: «Dobro, zvezda moja, jaz sem ti rade volje na razpolago. Če krvavi srce tebi, krvavi tudi meni.»

Razumela sva se in pri tej priliki sem si pridobila dragocenega in junaškega zaveznika, s katerim sem se po starem običaju pobratila. Ko sem pila jaz njegovo in on mojo kri, je bilo našino bratstvo zapečatenost na veke. — Še tisti dan sva napravila ves podroben načrt, kako naj se izvrši napad, in sicer najprej na trdnjavo v Osrudku (današnji Osredak), potem pa na samostan. V trdnjavici, ki je spadala h kostanjeviškemu samostanu, je bivala četica samostanskih vojakov, ki so postopali z delom tamkaj bivajočega uskoškega ljudstva jako kruto. Razen tega so ropali poleg živeža najrajši zala uskoška dekleta. Najin namen je bil poleg kaznovanja hlapcev tudi ta, da oslabiva moč germanskih menihov, ki je segala od leta do leta dalje v uskoško posest. Naše ljudi sem v mahu pridobila za našin načrt, a tudi Hasanu se je mahoma posrečilo, pridobiti si več desetini krvi in ropa željnih mladcev.

Po zanesljivih ljudeh smo izvedeli, da so pravkar dobili osrudski vojščaki nove pištole in arkebuzi in da se o njih rabi pridno vadijo. Takisto smo izvedeli, da so prinesli mezgi več tovorov svežega smodnika, svinca in netilnih gob. Ko bi videli, kako so plamtele oči našim mladcem že samo pri misli, da se bodo ponašali s takimi za boj nepotrebnimi pripomočki.

Določena dne smo se splazili v bližino trdnjave na Osrudku, ki je stala na stožčastem gričku. Zidovje je imelo štirikotno obliko in je bilo po obsegu le majhno, a jako trdno zidano. Vhod v trdnjavo so zapirala močna, z železom obita hrastova vrata. — Ko se je popolnoma

in terice, nadalje kosce, kovače itd. Največ voz je bilo iz okoliških vasi Leskovca, Drnove, Velike vasi, Kostanjevice in drugod. Za njimi pa so se zgrnile v sprevod številne množice pešcev.

Na zborovališču

se je že prej zbrala velika množica ljudi, ki so prišli z avtobusi, vozovi in peš od vseh strani. Posebno navdušeno so pozdravljali vrle Gorenjce iz Lesc z županom Ažmanom na čelu.

Med tem sta prispela iz Zagreba tudi minister dr. Shvegel in vodja novega pokreta hrvatskih seljakov Karlo Kovačević. Zborovanje je otvoril ob pol 3. gosp. Grebenec iz Velike vasi, ki je pozdravil vse udeležence, predvsem ministra dr. Shvegla in zastopnika hrvatskih seljakov Karla Kovačevića.

Nato je govoril minister dr. Shvegel, ki je uvodoma obžaloval, da ni došel na proslavo kmečkega praznika tudi stari zastavonoša slovenskih kmetov Puceļ, ki naj mu velja iskren prijateljski pozdrav. Spomnil se je tudi Sokola Toneta Maleja, ki je umrl za čast našega naroda. Nato je pozdravil zastopnika hrvatskih kmetov Karla Kovačevića in naglašal, da se vrši kmečki praznik na Krškem polju v času, ko nestalnost na ameriških borzah in naraščanje brezposelnosti v industrijskih državah dokazujeta, da še ni prenehala gospodarska kriza in da morajo kmetje še vedno računati z zmanjšanjem kupne moči, padcem cen sirovin in živim ter s poslabšanjem položaja kmečkega življa. Kot civilizirani Evropanci pozdravljamo predlog za ustvaritev evropske unije, pri čemer pa ne smemo pozabiti naše Jugoslavije ali jo celo zapostaviti. Gospodarska Panevropa, kakršno bi radi videli industrijski krogi na Dunaju, ki bi hoteli dobiti nazaj svoja prodajna področja, bi vodila k našemu osiromašenju in izkoriščanju. Prav tako se naša lastna industrijalizacija ne sme vršiti na račun kmetijstva s podraževanjem potrebnih proizvodov in istotako ne smejo evropske industrijske države zahtevati svobodno trgovino na industrijskem polju, da bi pri sebi izvajale agrarni protekcionizem na škodo lastnih delavcev in na škodo izvoza naših kmetijskih pridelkov. Poljedelstvo v srednji Evropi se mora enako dvigati kakor

industrijalizacija. Najboljši pot za to bi bil sporazum s Češkoslovaško, Poljsko itd., po katerem bi mogli doseči kmetijski proizvodi naše države v industrijskih državah primerne cene, ki bi bile sprejemljive za njihovo lastno gospodarstvo. V to svrhu je treba ustvariti sporazum o ekonomskih preferencialnih carinskih tarifah ter odstraniti brezpogojno klavzulo največjih olajšav, ki izvirajo še iz dobe svobodne trgovine v Angliji, ki se je že davno preživela in ki jo tudi mi izigravamo z različnimi sredstvi, prometnimi tarifami, izvoznimi premijami, kontingenti itd. Prvi korak k izboljšanju je v sporazumu agrarnih držav v Evropi, kakor to predlagata naša vlada in Poljska in o čemer se prav sedaj razpravlja v Sinaji. Svoj govor je minister zaključil s pozdravom Nj. Vel. kralju, ki so se mu pridružili vsi zborovalci.

Zatem je govoril hrvatski seljak Karlo Kovačević, ki je poudarjal važnost akta od dne 6. januarja, ko je Nj. Vel. kralj dejal, da med njim in narodom ne sme biti posrednikov. Njegov govor je bil sprejet z živahnim odobravanjem in ovacijami kralju in vladi.

Nato je govoril dr. Igor Rosina v imenu kmetijske mladine, ki jo je pozval k delu za probuditev kmetijske zavesti. Govorila sta še dr. Novak iz Ljubljane in g. Ažman z Gorenjskega, nakar se je zborovanje zaključilo in so se pričele običajne kojske dirke, ki se jih je udeležilo lepo število tekmovalcev z res izbranimi konji.

Dirke

so trajale do pol 19. in jih je s posebno pozornostjo zasledovalo lepo število častnikov z generalom Boškovičom na čelu. Vse se je divilo elanu naših kmečkih tekmovalcev in gibčnosti kolesarskih tekmovalcev.

Rezultati konjske dirke so bili naslednji:

I. dirka: tri- in štiriletni konji, daljava 1800 m, prijavljenih osem dirkačev. Zmagovalci: 1. Fran Pleškovič, Gorenja Gomila, 4 min. 10 sek., nagrada 400 Din in častno darilo srebrna ura; 2. Fran Kužnik, Videm, 4 min. 18 sek., nagrada 400 Din; 3. Josip Lajkovič, Pristava, 4 min. 26 sek., nagrada 300 Din.

II. dirka: petletni in starejši konji, daljava 2700 m. Zmagovalci: 1. Ivan Reclj, Sent Jernej, 5 min. 43 sek., nagrada 400 Din in doza; 2. Darko Polc, Radeče 6, nagrada 400 Din; 3. Josip Molan, Dolenja

vas, 6 min. 17 sek., nagrada 300 Din.

III. dirka: enovprežno za amerišanske dirkače, daljava 2700 m. Zmagovalci: 1. Fran Kodela, Ljubljana, 4 min. 41 sek., nagrada 700 Din. G. Kodela je dal drugim 400 m naprej. 2. Niko Jakil, Sevnica, 4 min. 47 sek., nagrada 600 Din; 3. Josip Petan, Strome, 4 min. 55 sek., nagrada 500 Din.

IV. dirka: enovprežno mrzlokrvni, daljava 1800 m. Zmagovalci: 1. Janez Malus, Bizeljsko, 4 min. 39 sek., nagrada 400 Din in brzda; 2. Vinko Bon, Krško, 4 min. 58 sek., nagrada 400 Din; 3. Anton Banič, Drama, 5 min. 3 sek., nagrada 300 Din.

V. dirka: dvovprežno, daljava 2700 m. Zmagovalci: 1. Josip Petan, Strome, 6 min. 52 sek., nagrada 400 Din in fajfa. 2. France Kužnik, Videm, 6 min. 56 sek., nagrada 400 Din; 3. Janko Reclj, Sent Jernej, 6 min. 57 sek., nagrada 300 Din.

VI. Jahalna dirka: daljava 2700 m, 10 prijaviteljnih. Zmagovalci: 1. Josip Mencin, Drama, nagrada 400 Din in jahalni bič, 3 min. 45 sek. Zanimivo je, da je Mencin jahal brez sedla. 2. Fran Kodela, Ljubljana, 3 min. 46 sek., nagrada 400 Din; 3. Fran Mencin, Drama, 3 min. 47 sek., nagrada 300 Din.

Društvo kmetijskih fantov in deklet je priredilo nato kolesarsko tekmo. Na daljavi 2700 m so zmagali: Ivan Brečko, Arnovo selo, Fran Medveček, Krško, in Ivan Jeseničnik, Senovo. Na daljavi 1800 m: Božo Pleterski, Cerklje, Joško Sražar, Notranje gorice, Rude Zenar, Rajhenburg. Na daljavi 900 m: Ivan Pleterski, Cerklje, Ivan Brečko, Arnovo selo, in Anton Ojster, Krška vas. Zmagovalcem so bila razdeljena primerna darila. Kolesarske tekme je vodil g. Obid iz Krškega.

Po dirkah in tekmah se je razvila prava ljudska veselica.

naravni kmečki praznik zahtvale za srečno košnjo in bogato žetev, kakor jih praznujejo v zenitu leta kmetje po vsem svetu.

Lepe prireditve so se med drugimi udeležili sreski načelnik dr. Janko Šiška, minister n. r. dr. Kukovec in še mnogo drugih odličnih borcev za kmečke pravice. Minister dr. Shvegel se je odpeljal zvečer na Bled, zastopnik hrvatskih seljakov Karlo Kovačević pa na svoj dom v Slavonijo. Pozno v noči so se razhajale kmečke množice, ki so se nabrale nove samozavesti za bodoče delo, ki bo mnogo laže, kakor je bila borba dedov, saj imajo v svojem narodnem kralju Aleksandru najboljšega pobornika za svoje pravice.

stemnilo, smo lezli tiho kakor mački proti vhodnim vratom ter obležali dobrih 50 korakov pred trdnjavo. Hasan je nosil s seboj veliko s smodnikom napolnjeno bombo, kakršne so pobrali Uskoki nekje pri bojih na madžarskih tleh. Plazil se je tiho naprej in skrbno varoval v cunje zavito tečo gobo, s katero je nameraval zapaliti netilno gobo na bombi. Priplazil se je neslišno do vrat, ne da bi ga opazil stražar, ki ni opravljal svoje službe ob stražnem oknu nič preveč pazljivo. Položil je bombo tik vrat, nato pa odvil tečo gobo in jo pritisnil na žvepleni stenj, ki je bil zvezan s tulcem bombe... Naše teme vane oči so videle, kako je skokoma odrzela črna senca in se po nekaj skokih vrgla na tla. Poleg vrat se je pokazal modrikast plamenček in trenutek nato je pretresel ozračje oglušujoč pok. Drobcji železa so šuštel in brneli mimo nas in nad nami... Kakor sprožene vzmeti smo skočili od tal in drveli skozi razbita vrata v notranjost trdnjave. Vse to se je zgodilo bliskovito hitro. Od poka prestrašeni vojščaki se niso niti prav zavedli, ko so že nad njihovimi glavami zabliskali meči in handžarji. Meni je tolklo srce v razburjenju, ko sem v naglem sukanju meča sekala globoke rane.

Krvavo delo smo opravili tiho in temeljito v kratkem času. V trdnjavi smo našli poleg ročnega orožja tudi dva topiča, obilo streliva, nekaj obleke in hrane. Vse to smo znesli na varen kraj, nato pa minirali dva sodčka smodnika v kotih zidov in ju zvezali z žveplanim stenjem. Hasan je še ostal v trdnjavi, da zapali koščke netilne zobe pri vžigalih, a mi smo se oddaljili, da pri-

demo na varno pred eksplozijo. Ustavili smo se z našimi tovari na sosednjem gričku, odkoder smo hoteli opazovati učinek eksplozije. Komaj pa smo se ustavili, smo videli, kako brzj po pobočju temna senca, ki se je skrila v dolini za orjaškim deblom bukve. V tem trenutku se je tudi stresla zemlja; mogočni rdečkasti zublji so švigili proti nebu, a po pobočju se je valilo kamenje razbite trdnjave. Sila smodnika je opravila svoje delo tako temeljito, da je ostal od trdnjave samo majhen del temeljnega zidovja.

V trdnjavi smo bili zaplenili petdeset skoraj novih pušk-arkebuz. Ker je pogrešalo naše selo to vrsto orožja, je prepustil vodja Hasan polovico pušk našim ljudem. Za svoj delež pri plenu sem si izbrala lahko sabljo, lično bodalo in dvoje pištol na kresala. To vam je bilo nevsakdanje veselje, ko se je delilo orožje, ker se je s tem kolikor toliko povečala naša sila in odpornost, obenem pa tudi okrepila naša samozavest.

Po ogleduhih smo doznali, da se je napotila večja četa kostanjeviških vojščakov na Osrudek. Ker pa smo bili prepričani, da ne bo ta četa podvela nobenega napada na Uskoke, ker so se vojščaki v splošnem bali hrabrosti, ljutosti in krvoločnosti Uskokov, smo jim nastavili, ko so se vračali z Osrudka, past in jih spretno zvalili v zasedo v jarku Sošice. Kakor vihra smo planili na prestrašene vojake in jih potolkli skoro do zadnjega moža. Le malokaterim se je posrečilo, da so pobegnili iz mlina, v katerem smo jih mleli in drobili kakor snopje. Tudi to pot sem se udeležila bitke in ostala docela hladnokrvna. Zaradi prizadejane mi sramote sem postala vse dru-

gačna in ni mi bilo več za življenje navadne ženske. Še tisto noč smo se splazili k samostanu. Vtila se je ploha, bliskalo se je in grmelo. Med največjim neurjem smo pristavili s seboj prinesene lestve k oknom v južnem delu samostana, tam, kjer so bila najnižja in nezamrežena. V hipu so bila okna razbita in že smo planili v sobe samostana. Toda tu smo imeli več opravka, dasi ni bila posadka kdovekaj številna. Pa ne samo hlapci in vojščaki, temveč tudi menihi so se hrabro branili. A vse to jim ni dosti zaleglo, kajti naš naval je bil tako silen, da je pomandral vse, kar se mu je postavilo po robu.

Že v pričetku boja sem po slutnji hitela po stopnicah navzgor, kjer je po moji domnevi morala biti tista soba, iz katere sem se bila rešila oskrunjena s skokom na vrt. Hitro sem našla, kar sem iskala; znašla sem se naenkrat v sobi, ki mi je ostala tako dobro v spominu. V sobi se nahajajočega starca sem tudi takoj zopet spoznala. Kri je zavrela po mojih žilah. Vendar enkrat mi je bila dana prilika za maščevanje. To bedno bitje, ki je stalo pred menoj, se je treslo za življenje kakor šiba v vetru. Pohotnež slabotni! Že je hotel nekaj ziniti, morda me prositi, da mu prižanem, ko sem kriknila:

«Hej, starec! Ali me ne poznaš več? Kaj si tako hitro pozabil na hčerko kneza Hodovitov, ki si jo oskrunil in se ti je nato tako čudovito izmuznila. Mera tvojih ostudnih grehov je polna! Pripravi svojo dušo, ki je zapisana besom, da jo bodo mučili na večne čase!»

(Dalje prihodnjič.)

Posledice strašnega neurja

Zadnje dni prejšnjega tedna je v raznih pokrajinah Dravske banovine divjalo strašno neurje, o katerem priobčujemo naslednja podrobna poročila:

Orkan na Gorenjskem.

V petek zvečer je divjala nad Kranjem in okolico nevihta, kakršne niti najstarejši ljudje ne pomnijo. Bil je pravcati ciklon, ki je odnašal strehe, ruval drevesa, lomil in odnašal kozolce ter povzročil ogromno škodo.

Okoli 18. so se začeli nad Kranjem kopičiti črni oblaki in je nenadoma pribesnila nevihta. Od Sv. Jošta je prihrumel silen orkan, ki se je ob Šmarjetni gori ustavil in se nad Kranjem zdivil. Pas, v katerem je divjal ciklon, je bil širok približno en kilometer in se je raztezal med Čirčičami in Naklom, ki pa nista bila prizadeta. Ciklon je zadel vasi Klene, Primskovo, Hujé, Britof in Hotemaže blizu Preddvora, kjer se je ustavil. Nepoškodovan je ostal Šenčur, da desni strani Save pa Kokrica.

Najbolj je seveda trpela Šmarjetna gora, ki je bila prva prizadeta. Po gozdu je vihar neverjetno pustošil, ruval drevesa kakor bilke s koreninami vred, močno pa je trpelo tudi Stražišče pri Kranju, kjer je vihar podrl in odnesel skoro vse kozolce.

Od vseh je bila menda najbolj prizadeta vas Hujé, čeprav je škoda povsod ogromna. V Hujah je vihar odnesel 30 kozolcev, polnih žita in drugih poljskih pridelkov. Nekateré je neslo par sto metrov daleč. Tam ni nobenega posestnika, ki bi ne bil prizadet. Nekemu posestniku je iz sadovnjaka izruvalo okoli 50 sadnih dreves, dvema je odneslo strehe, dočim je cerkveni stolp močno nagnjen v zgornjem delu.

Zelo so trpele tudi telefonske in brzojavne naprave. Ponekod je bila zveza prekinjena, kajti orkan je močne droge izruval in treščil na tla. Poškodovan je bil električni vod med Majdičevo elektrarno in Medvodami.

Razdejanje v Kranju.

Posledice neurja so bile prav vidne šele naslednji dan. Po vsem mestu je ležala opeka, križem kražem drevesa, na tisoče je bilo pobitih

šip. Večina tovarn ima razbite šipe, zlasti Helerjeva in Sirčeva sta najbolj trpeli. Zalosten je pogled na stari drevored ob Savi, priljubljeno šetališče Kranjčanov. Tam je orkan drevesa kar kosil. Izruvanih je okoli 100 mogočnih smrek, borovcev in mecesnov, ki leže vsevprek in zapirajo vsa tri pota. Nekatera drevesa so bila visoka po 15 do 25 metrov, pa jih je vihar s koreninami vred izruval.

Na vrtu hotela «Jelen» so padala drevesa kakor igralne karte, če jih postaviš in prevrneš. Vihar je odnesel tudi osem metrov visoki stolp pungarske cerkve osem metrov daleč. Zanimivo je, da park pred Narodnim domom ni prav nič trpel, pač pa so našli po nevihti za Narodnim domom par sto ptičkov, večinoma vrabcev, ki jih je vihar omamil in treščil na tla. Neka ženska jih je nabrala cel jerbas in jih prinesla domov, kjer so kmalu oživelí, mnogo jih je pa odnesla voda, ki je drla v potokih. Med viharjem je namreč močno lilo, vsula se je pa tudi debela toča. Porušilo se je tudi več stavbnih odrov v mestu in okolici, k sreči pa ni katastrofa zahtevala nobenih človeških žrtev.

Škoda je kot rečeno ogromna in se da samo približno določiti. Računajo, da bo znašala okoli dva milijona dinarjev, podrobnosti pa bodo ugotovile občinske cenilne komisije, ki so že na delu. V kranjski okolici trpi vsak posestnik najmanj 10.000 do 30.000 dinarjev škode. Prizadeti so potrebni nujne pomoči.

V kranjski okolici.

Iz Stražišča nam pišejo: Nič hudega sluteč, so se Stražiščani odpravili v petek popoldne po

poljskih opravkih, ko so se pričeli okoli 18. zbirati in vleči preko škofjeloškega hribovja čedalje temnejši oblaki. Komaj so se ljudje dobro zavedli, pa je nastal vihar, da nikoli takega. Med neprestanimi bliski je nastala uro trajajoča ploha, spremljana več minut z debelo točo. Med silovitim pišem je padalo drevje kakor snopi, podirali so se kozolci, rušile so se opeke, trgale žice in žvenketale so šipe, razbite malone po vseh hišah. Najtrše preskašnje so morali prestati ljudje, ki jih je pravcati ciklon zajel sredi dela na polju.

Stražiški župan Anton Bašar se je baš odpravil z vozom domov. V divjem metežu viharja pa se mu je pred konjem zrušil kozolec poln žita, ki bi bil trenutek pozneje nedvomno pokopal župana pod seboj. Preplašena žival je divjala nato preko poljskih planjav naravnost v strugo Save. Na vso srečo so se zataknila kolesa ob deblih bližnjih dreves in rešila gospodarja gotove smrti. Posestniku Vilfanu so se porazgubili otroci, da sam ni vedel kako. Popolnoma premočeno deco je družinski oče našel pozneje razkropljeno in zbegano sredi poljskih gred. Sila hudega so prestali Vrhovnikovi. Zeno in otroke je zajela toča na prostem in jih hudo ranila. Vrh tega jim je element zrušil kozolce in uničil sadje. Francu Jezu je izruval 30 sadnih dreves, Martinu Tiringerju je uničen ves sadni vrt in vsi kozolci polomljeni in izruvani. Francetu Omanu je razbila toča pri osmih oknih šipe pri hiši itd.

Skratka, v vsem Stražišču in okolici ni niti enega posestnika, ki bi bil pred silovitostjo nadejanega viharja obvarovan. Desetine kozolcev so na tleh, žito razmetano vse vprek, sadje popolnoma uničeno, drevesa leže s preklanimi

Soteščan:

Vdovčkovi cekini

Šaljiva povest iz predvojne dobe.

V nadi, da ju dohití, se je spustil v tek, toda izpodtaknil se je in padel v obcestni jarek.

«Primojruš, Ančka!» se je branil umazane tekočine, ki mu je silila v usta in v nos. «Fej, sram te bodi! Padel sem, pa ni prav nič čudnega, če človek pade. Taka tema in slaba pot — hoj, Golčani, kje je cestni odbor?»

Ves moker in umazan je Muc prilezel iz jarka. «Doma bom legel na peč», se je otkoval, «in Ančka me bo lepo odela; saj ni napačna ta punca, samo Andreja ji moram izbiti iz glave...» Počasi je cincal po mehkem blatu, ki ga je škropilo po hrbtu noter do vratu.

Ob hiši, stoječi za kak streljaj od gostilne, se je ustavil. Glava mu je lezla naprej in noge so ga vlekle nazaj; z rokama pa je otepal krog sebe ter se lovil po zraku.

«Odprite, to je moja hiša», je udaril s pestjo po vratih, da so se zmajala in zaškripala.

«Pijanec, falot!» je vzrojila v hiši ženska, spoznavši pijanega sosedu.

«Pijan sem res, a falot nisem», je planil od vrat svoje sosede, s katero sta bila sprta dlje časa.

S težavo se je privlekel do hiše tik ceste na drugi strani. «Primojruš, ta je pa naša», se je zalétel v vrata, ki so se odprla pod težkim sunkom.

«Pomagajte! Tatovi!» je kričal v sobi stavec, ki je v spodnji obleki prilezel v vežo.

«Tat? Kdo je tat?» je Muc razbijal po vratih. «Mojo hišo mi pokaži, za drugo te ne vprašam.»

«Domov boš menda znal», je stavec zaprl vrata, da se odkriža pijanega sosedu.

«Saj znam; kdo pravi, da ne znam», se je Muc penil pred vratmi, togoten, ker mu jih je stavec zaprl pred nosom.

«Miruj!» ga je posvaril sosed. «Sicer te ovdim zaradi nočnega nemira.»

«Zaradi tatvine, hahaha!» se je Muc umaknil na cesto. «Pa se ne boj; beraštva ti ne odnesem. Hahaha!»

Zopet je gazil po lužah in jarkih, z rokama jim je meril globočino. Vrsta obcestnih poslopij se je pričela redčiti, dospel je izven vasi.

«Primojruš, Ančka, kje je moja hiša?» se je spustil omagan na kup smrekovih hlodov ter je milo zajokal. «Ali se je v zemljo vdrla...?» se je zvijal in stokal. «Ali so se mi poti zmešale...? Ali se je svet presukal...?»

«Oče», ga je prijel za ramo mladenič, ki se je kakor prikazen pojavil poleg njega. «Vstanite, pojdiva domov!»

Muc je poskusil vstati, pa se je trudil zaman. Toda, kar ne zmore eden, se rado posreči dvema... Mladenič ga je prijel za roko, Muc je zastokal ter je stal zraven njega.

«Oče, domov greva», ga je mladenič vlekel za sabo.

«Kdo si, človek?» se mu je Muc naposled nasmil na ramo.

«Šmoletov iz Soteske, saj me poznate», mu je fant pošepnil na uho.

«Andrej?» se mu je Muc hotel izviti iz roke. «Po Golici šariš, sam in ponoči! Aha, že vem, za Ančko stikaš, za mojim dekletom...»

«In vi ste hudi zaradi tega?» ga je pritiskal k sebi Andrej.

«Sem in nisem», se je Muc zapletal ob fantu. «Vidiš, ti si premožen in boš snubil bogato dekle. Ančka pa je revna hči revnega očeta... Fant, ali si že kdaj razmišljal o tem?»

«Sem, oče; za doto vas ne vprašam.»

«Seveda, ker ne misliš resno na ženitev. Kadar se boš ženil, boš gledal za denarjem in ponujale se ti bodo s tisočaki... Jaz bi se jih ne branil in ti se jih tudi ne boš; vem, da ne...»

«Tega ne veste, oče.»

«Primojruš,» ga je ugriznil v roko Muc, «ti se mi upaš ugovarjati? Pusti me!» mu je hotel ubežati, «izpusti me!»

«Sami ne morete domov», se ga je oklenil Andrej.

«Kdo pravi, da ne morem?» se je razhudil Muc. «Ali ne grem, ali ne stopam kakor ti? Fant,» ga je sunil v rebra, «ampak za Ančko mi ne lazi! Ali pa se poročita,» se je naenkrat premislil, «dote pa ne bodo štele moje roke. Da boš vedel...»

«Bomo že naredili», ga je fant potegnul za seboj. Ustavila sta se ob zidani nepobeljeni hišici — Muc je bil doma.

«Ančka!» je Andrej zaklical pod oknom, «pridi in odpri!»

Dekle je planilo iz postelje, napravilo luč; ključ je zaškrtnil v ključavnici in vrata so se odprla. Fant je pomagal očetu čez prag; kratko se je poslovil ter je odrinil žvižgaje proti Soteski.

II.

Med Gorico in goro Sv. Marjete se razteza ravnina, po kateri teče v vijugasti črti potok Poljšča, ki izvira pod visokim hribom, zaradi česar počasi narašča in malokdaj poplavi dolino.

debli in izravana preko pot. Tla so nastlana z opeko, razne žične napeljave so uničene. Živina se je na prostem razgubila, v hlevih pa je stala premočena v vodi, ki je curkoma vdirala v natanjščino. Električni vod je bil uničen in so si ljudje pomagali s svečami. V prenasičenosti električnega ozračja in zemlje so izžarevali pravi plameni. V takozvani Sitariji je neurje popolnoma porušilo ostreže, stropne in stene novo gradečega se poslopja. Lastnik trpi okoli 50.000 Din škode. Na pokopališču je popadalo več spomenikov, ki so se pri padcu razbili v kose. Razklesčen je visoki nagrobnik Marije Masterlove. Grozna silovitost piša je nagnila zvonika v Stražišču in v Šmartnem; zadnjega posebno vidno. Škoda je vseprek ogromna in gre v stotisoče. Človeških žrtev ni bilo. Tako silovitega viharja ne pomni sedanji rod.

Pogled na razdejano delo in trud je obupen in nad vse žalosten. V nedeljo so bili vsi vaščani na delu, da si polagoma zopet opomorejo od velike škode.

Blisk in tresk na Kočevskem.

Iz Kočevja nam pišejo, da je v soboto zvečer vladala nad vso pokrajino strašna nevihta. Med bliskom in gromom so bile otvorene vse nebeske zatvornice. Vmes je udarjal strahotno vihar, ki je lomil drevesa in razkrival strehe.

Nenadoma tako okrog 8. zvečer je silno zagrnelo in treščilo. Strela je udarila v hišo gostilničarja g. Cosnega sredi Dolge vasi. Prebila je v hiši steno in švignila v stanovanje rudarja Štefančiča, ki je baš takrat ležal v postelji. Sin njegov je sedel pri mizi, dočim je mati pripravljala večerjo za družino. Strela je prebila posteljo Štefančiča od spodaj navzgor in oplazila rudarja tako hudo, da je bil hipu v popolni nezavesti. Ko je močno ožgala posteljo, je švignila proti gospodinji, da je ta hipoma padla vznak na tla. Strela ji je vžgala tudi mnogo las. Sin se je od mize dvignil, toda tudi njega je zadela, da se ni mogel ganiti. Nato je strela razbila vsa okna v hiši in izginila skozi okno in odtod v zemljo.

Zelo hudo je bil po strelji poškodovan rudar Štefančič. Njega je strela opalila po vsem životu in je ves v mehurjih. Ves večer in drugi dan je vpil od silnih bolečin. Žena je vsa preplašena šele čez dve uri prišla k sebi, ko so jo že na vso

moč drgnili. Sin je čutil silne bolečine na levi strani in ni mogel premakniti ne roke ne noge. Tudi oglušil je na levo uho. Štefančičevo družino je zadela s tem velika nesreča, ker je v hipu onesposobila očeta in sina za vsako delo. Za očeta pa je še malo upanja, da bi od silnih ran, ki jih ima od opeklin po vsem telesu, okreval.

V istem času je udarila strela tudi v transformator na premogovniku in ga močno poškodovala.

Nevihta v savinjskih krajih.

Iz Rečice smo prejeli naslednje poročilo: Po nekaj dneh lepega vremena so nam oblaki v petek zopet obetali deževje, kar je tudi potrjeval barometer s hitrim padanjem, ali kar je prišlo, tega nismo pričakovali. Ob pol 7. zvečer je zapihal močan veter, nakar se je vlila strašna ploha. Med nevihto je pričela padati toča, ki je dosegla debelost orehov. Po triminutnem uničenju delu je toča zbila vse poljske pridelke in marsikje pobila tudi šipe na oknih. Opaziti je bilo tudi mrtve ptiče, ki se niso mogli dovolj hitro skriti pred ledenimi zrni. Posebno hudo škodo je napravila toča od Rečice proti Spodnji Rečici in naprej čez Pobrežje. Tudi sadje in grozdje, ki je še precej dobro kazalo, leži po večini zbito po tleh. Še naslednji dan zjutraj je bilo opažati po nekaterih krajih cele kupe toče, kar ni čudno, ker se je živo srebro stisnilo čez noč na 10 stopinj R.

Strašno neurje tudi v Slovenskih goricah.

Iz Ivanjkovcev in Ljutomera nam poročajo: V soboto ob 13. je zajela huda nevihta precej velik okoliš. Uničila je mnogo vrtov, velika pa je škoda tudi na ovsu, ki je že skoraj zrel za žetev. Toča ga je ponekod hudo zmlatila. Še celo koruza, ki je najbolj odporna, je trpela v nekaterih krajih precej škode. **Močno so oškodovani tudi sadonosniki, največ pa je po vinogradih škode. Različno po legah se ceni od 5 do 50 odstotkov škode.** Vinogradniki so že pričeli s ponovnim škropljenjem, da rešijo, kar se še rešiti da. Čudno je, da bodo morali za škropljenje še sedaj po takem neurju voziti v vinograde vodo. Kljub silni plohi se cisterne in mlake niso napolnile.

Nevihta s točo je deloma obsegla občine Stanovno, Lahovce, Zerovince, Ivanjkovce, Mihajlov-

ce, Brebrovnik, Sv. Miklavž in Hermance, v polnem obsegu pa sta prizadeti občini Cerovec in Veličani. Težavni gospodarski položaj naših vinorodnih krajev je postal naenkrat še slabši za posestnike kakor tudi za viničarje, katerim je sedaj toča povrtino in drugo, kar jim je ostalo od suše, skoro popolnoma uničila.

Nad Slovenskimi goricami pa je divjalo neurje že v petek ponoči. Med močnimi nalivi je padala tudi precej debela toča ter povzročila po nekaterih krajih nekaj škode. Škoda bi bila veliko večja, če bi padala suha toča.

V Ljutomeru je v petek ob pol 10. zvečer strela udarila v transformator mestnega električnega podjetja, ki je prizidan transformatorskemu poslopju Fale blizu kolodvora in iz katerega dobivata tok Kukovčev mlin ter Pečarjeva žaga. Poškodovala je transformator, nakar so ugasnile tudi luči po mestu. V soboto so transformator odpremili v popravilo v Falo ter namestili rezervni transformator, ki ga je imela začasno izposojenega zvenska električna zadruga za svojo postajo na Krapju. Transformator je bil zavarovan.

DOPISI

RIMSKE TOPLICE. Našim gasilcem je letošnje muhasto vreme ponagajalo pri izvedbi njihove za dan 13. julija določene javne tombole, da so bili primorani preložiti jo na dan 27. julija. Posestnike tombolskih tablic kakor tudi vse prijatelje gasilcev vljudno obveščamo, da se bo dne 27. t. m. vršila tombola ob vsakem vremenu in ob vsaki udeležbi; zato prosimo čim obilnejšega obiska. One goste, ki so se potrudili dne 13. julija kljub silno slabemu vremenu na našo prireditev, prosimo oproščenja zaradi preložitve in upamo, da nas bodo tudi tokrat polnoštevilno počastili s svojo prisotnostjo. Ker smo prireditev med tem le še izpopolnili in so tudi toplice sedaj v polnem razmahu sezije, bodo udeleženci naše tombole preživeli prijetno nedeljsko popoldne med nami.

ŠT. JURIJ OB JUŽNI ZELEZNICI. Ravnateljstvo kmetijske šole je ob 20letnem obstoju proslavilo svoj jubilej na ta način, da je povabilo na prireditev bivše profesorje in gojence vseh dose-

Prehod čez ta potok omogoča ozka brv, deloma nagnita in po strani viseča. Tukaj hodijo z Golice Seljanci in Gorjanci na cesto, vijočo se na drugi strani ob potoku, ki jo spremlja do vznožja gore Sv. Marjete. Tamkaj kreneta narazen. Cesta zavije navzgor v gozd, potok pa se ob poti v Selo pomika naprej po ravnini.

Preklinjevaje blato in deževno vreme sta se Trakar in Trobec bližala šumečemu potoku. Drug drugemu sta pomagala pri težavnih hoji in na tihem ju je skrbelo, kako bosta prišla čez ozko brv. Ako se posreči enemu in izpodleti drugemu, bi osramotilo onega, ki bo storil usodni korak. Marsikaj se na svetu laže prenese, če ostane skrito posmehljivcu, ki se raduje nad nesrečo svojega bližnjega.

Steza se jima je na travniku blizu potoka izgubila v široki mlaki, kjer je nerodni Trobec zašel v izkopani jarek ter padel v vodo. Trakar je izkoristil priložnost; spustil se je v tek in zasopel stopil na brv.

Skrbno se je oklenil lesenega držaja, ob katerem je previdno stopal po brvi. Toda naenkrat sta mu izpodrsnili nogi in obvisel je na drogu, šibečemu se pod težo njegovega telesa.

«Hudika!» je z nogami otepal okrog sebe, da doseže brv ter se reši neprijetnega padca. A trudil se je zaman. Roke so mu omagovale in držalo je pričelo pokati; vrhu tega je slutil prihod tovariša, ki ga bo opazil v usodnem položaju. Ni mu kazalo drugega, kakor spustiti se v kalno strugo ali zaklicati na pomoč.

Še enkrat se je pognal z nogama proti brvi s prejšnjim neuspehom in z novimi bolečinami v napetih žilah. Čuteč, da se mu razklepata pesti, se je naposled spustil v vodo, ki mu je takoj osve-

žila pojemajočo telesno moč. Zagrabil je močno vrbovo vejo ter se dvignil na breg. Trnje, razpreženo po grmovju, ga je nekoliko opraskalo po glavi; za spomin pa si je prisvojilo njegov klobuk, ki je obtičal nekje med vrbovjem. V nadi, da ga bo našel drugo jutro, jo je ubral proti domu.

Komaj se je nekoliko oddaljil, je prilezel do potoka Trobec, zadrževaje sapo, da ujame kako znamenje navzočnosti svojega tovariša. Ničesar ni mogel opaziti, zato se je sklonil, da otiplje brv, ki je v tej gosti temi ni mogel najti z očmi. Zapujoč se svojim korakom, se ni poslužil držaja, hlod se je zmajal in nagnil in Trobec je telebnil v hladno kopel.

«Tri sto judov!» je robantil loveč se za veje, viseče z obrežja. Hitro se je postavil na noge ter prilezel iz potoka. Tudi njega je opraskalo grmovje in ko se je na drugi strani otrkaval in si popravljaj obleko, je pogrešil uro z verižico, ki mu je izpadla ob padcu ali pa mu jo je trnje potegnilo iz žepa.

Žalostno je pogledal grm, skozi katerega se je preril; že je razmikal veje, a noč mu je onemogočila iskanje. Žalosten zaradi izgube je ostavil usodno mesto s sklepom, da jo poišče, ko se bo zdanilo.

Drugi dan je bila nedelja. Prva jutranja zarja je zbudila skrbnega Trakarja, ki se je s prekljo na rami podal na lov za klobukom. Nihče ga ni smel videti, niti vedeti o njegovem pravku, zato se je napotil po stezi ob Poljšči koder noben človek ne hodi ob grdem vremenu.

Pljuskanje v potoku ga je iznenadilo, ko je prišel do brvi. Pod njo je zagledal Trobca, brskajočega z grabljami po plitvi strugi. Hotel se mu

je umakniti, toda ta mu je zakašljaj v pozdrav, ki mu ga je moral vrniti.

«Oho, Trakar, s prekljo si prišel nadme...?» ga je Trobec nagovoril iz potoka.

«Nekaj trt bi narezal...» se je zlagal počasi Trakar.

«Pa danes na praznik?» ga je dražil Trobec.

«Potrebujem jih,» se je izgovarjal Trakar.

«Kaj neki je tebe zaneslo v vodo?»

«Ribe lovim,» si je izmislil Trobec.

«Pa z grabljami!» je Trakar razmaknil grmovje, posmehljivo zroč na prijatelja.

«Trakar,» se je naslonil Trobec na grablje, «zaupaj mi kot prijatelju, kaj se ti je sinoči pripetilo.»

«To-le, vidiš,» je Trakar dvignil na preklji klobuk, ki je tičal na drugi strani v grmovju.

«In ti?» gladeč mokro pokrivalo. «Če se ne motim, si tudi ti nekaj izgubil.»

«Bova videla,» je Trobec zasukal železne grablje; čutivši, da je pod njimi nekaj zaškrtnilo, jih je oprezno potegnili iz vode. Zasmel se je na vsa usta: ujel je uro z verižico, ki je ostala med gostimi zobmi.

«Jej, jej, uro je našel,» ga je Trakar smešil na obrežju.

«Ti pa klobuk, zato sva si enaka,» je Trobec snažil s predpasnikom blatno verižico.

«Kar prijatelja bodiva,» je Trakar ponudil tovarišu roko, da mu pomaga iz potoka.

«Ampak molčiva o tem, kar se je zgodilo,» sta prosila drug drugega, ko sta si na drobno opisala svojo nesrečo.

«Časniki bodo pisali o tem dogočku, ako pride med ljudi,» ju je skrbelo na potu proti domu

Smrt zaslužnega združnega tvorca

Izginil je iz vrst javnega življenja veliki socialni delavec Anton Kristan, predsednik Zadrugne banke. Rodil se je 31. januarja 1881. na Viču pri Ljubljani. Doprinesel je pet razredov realke in bil v drugem letniku trgovske akademije v Brnu, ko je leta 1899. prišel kot tajnik trgovskega in obrtnega društva v Gorico. Kljub mladosti je z večjo roko posegel v nastajajočo organizacijo obrti in trgovine na Goriškem in kazal že takrat izredno žilavost in energijo, ki sta ga dičila do konca. Leta 1903. je prevzel vodstvo Konsumnega društva v Idriji. Bilo je takrat na robu propada. V kratkem času je dvignil zadrugo tako, da je postala pač najmočnejše takratno konsumno društvo socialistične stranke. V Idriji je ustanovil tudi čipkarsko zadrugo ter združil okoli nje skoraj 1500 delavk. Leta 1908. je prišel v Ljubljano kot tajnik Zadrugne centrale. Ko je ustanovil Konsumno društvo za Ljubljano, je izstopil in se ves posvetil združnemu gibanju in je tekom svojega dela ustanovil preko 20 zadrug. Za časa vojne je bil predsednik vojne zveze za aprovizacijo dežele in je pridobil, kar se je sploh dalo, da se je ublažila beda onega časa.

Po vojni je stal na čelu gibanja socialno-demokratskega delavstva ter je bil voljen v skupščino v Beograd in pozneje poklican v centralno vladno, kjer je vodil ministrstvo za šume v dveh kabinetih.

Ko se je državno veliko podjetje v Belju nahajalo v tesnem gospodarskem položaju, mu je vlada poverila vodstvo. Podjetje, ki je bilo pasivno, je tekom poldrugoletnega njegovega vodstva uspelo tako, da je izkazalo milijonski dobiček. Ko je prostovoljno odstopil, je Belje zopet postalo in je menda še pasivno. Leta 1923. se je vrnil v Ljubljano ter posvetil vse svoje moči združnemu gibanju ter organiziral skupno delo zadrug, ki so stale na socialno-demokratskem stališču. Ustanovil je Zadrugno banko kot finančno središče gospodarskih podjetij.

Prepotoval je v interesu združnega gibanja del Evrope in Severno Ameriko in kot rezultat njegovih študij je bila po švicarskem

vzoru ustanovitev zadruga «Stan in Dom», ki ima v Ljubljani že dve koloniji.

Pismeno je bil delaven od prvega početka naprej v političnem časopisju. Izdal je nad 20 brošur o združnem delu, celo vrsto združnih koledarjev, urejeval je list «Konzumenta», pozneje beletristični list «Pod Lipo» in spisal več knjig, posebno o delavskem gibanju na Slovenskem od 1848 do 1896, o početkih združništva, o pionirskih združništvih itd.

Temu velikanu, mravljično pridnemu javnemu možu in voditelju, ki ga je zavratna ledvična bolezen strla v najlepši moški dobi, je Ljubljana v nedeljo popoldne na veličasten način izkazala zadnjo čast. Pred dvorano Delavske zbornice, kjer je počival pokojnik na katafalku med cvetjem in zelenjem v zaprti krsti in kamor so ga hodili kropit v velikih množicah predstavniki vseh slojev, se je zbrala že pred uro pogreba velika množica občinstva, da se poslovi od moža, ki je posvetil vse svoje izredne sposobnosti in sile delu za povzdigo splošnega blagostanja. Ko so prispeli pokojnikovi svojci in sorodniki in ko so prinesli krsto v vežo palače, je zapelo pevsko društvo «Cankar» pretresljivo žalostinko «Vzbujenje duhov». Potem je imel Melhior Čobal kot pooblaščenec Delavske zbornice, Zveze konsumnih društev Jugoslavije in Zveze rudarjev ganljiv poslovilni govor. V imenu delavskih sindikalnih organizacij se je poslovil od Antona Kristana tajnik zagrebške Delavske zbornice Vl. Pfeifer.

Nato so ob 3. prenesli krsto v mrtvaški voz in formiral se je veličasten žalni sprevod, ki ga je otvorila jeseniška delavska godba. Pred vozom z venci in trivprežnim mrtvaškim vozom s pokojnikovo krsto so nosili zastavonoše prapore kovinarske, mizarske in železničarske strokovne organizacije, za njimi pa 26 večinoma z rdečimi trakovi okrašenih vencev raznih gospodarskih in delavskih organizacij in ustanov. Krasen venec je poslala tudi kraljevska vlada. Za vozom s krsto so korakali najprej sorodniki, potem pa kraljev zastopnik general Dragomir Popović s

danjih letnikov. Zbralo se nas je par sto ter smo tlasti starejši obujali spomine na doživljanje v preteklosti. Imeli smo tudi priliko pozdraviti svojega nekdanjega profesorja g. inž. Zidanska in druge. Brezplačna pogostitev je bila izborna ter je v ostalem celotna prireditev zapustila pri vseh navzočih najboljši vtis. Ker sta podpisana morala odpotovati s prvim popoldanskim vlakom ter nista imela prilike za osebno zahvalo, naj blagovoli g. ravnatelj inž. Petkovšek po tem polu sprejeti presrečno zahvalo za povabilo in pogostitev. — Jožko K o r p a r, Osluševeci; Ivan M e g l a, Cvetkovi.

SV. JURIJ OB ŠČAVNICI. V sredo se je poročil v Spodnji Kungoti načelnik in podstarejšina Sokola pri Sv. Juriju, g. Janko Belec, z učiteljico gđc. Zoro Fromovo, istotako vrlo sokolsko članico. Mlademu narodnemu paru želimo vse najboljše v novem zakonskem življenju!

ZAGREB. Slovenski možje in fantje, ki služimo v Zagrebu pri artiljeriji, pozdravljamo vse čitatelje in čitateljice naše «Domovine» kakor tudi naše drage ženske in dekleta. Vemo, da je marsikateri malo dolčas po svojem dragem, pa to lažite se z mislijo, da zopet pridemo, a prej moramo izvršiti svojo sveto dolžnost, da služimo junaškemu kralju in krasni domovini. Mi, ki smo nastopili službo lani, pridemo v kratkem domov. Dekleta bodo zopet morala ob sobotnih večerih pripraviti šopke za svoje drage, da se bomo malo poštimali v nedeljo na poti k maši. Tudi žene se lahko veselijo prihoda svojih mož, kajti gotovo bo vsaka dobila kak svilen robec, da se bo malo postavila. Sirote so morale same brez mož delati in prenašati nadloge, ki navadno tarejo vsakega gospodarja. Pa zaenkrat dovolj. Vsem lepe pozdrave in na veselo svidenje. Vlado Božič (Radoslavci), Alojz Javšovec (Legarovci), Mirko Miholič (Bučkovci), Franc Pihler (Sv. Lenart), Alojz Košti (Prečetinci), Mihael Kolšek (Svetina), Alojz Roškar (Celje).

Dr. JOZE RANT

Zobni zdravnik v Škofji Loki zopet redno ordinira.

in trdno sta sklenila, da ne izdasta nobene besede.

Pri fari Sv. Frančiška je minilo jutranje opravilo. Ljudje so hiteli iz cerkve; nihče se ni oglasil v prodajalni ali gostilni, kakor je navadno ob nedeljah, kajti tisto dopoldne je bil shod na gori Sv. Marjete, kamor je vleklo pobožne dolince.

Celo Muc je bil tisto jutro med prvimi. Počasi je kinkal iz cerkve po cesti proti gozdu, kjer se je, omagan zaradi nočnega napora, vsedel za grmič na skalo. Ta prostor se je izbral z namenom, da zaleze svojo Ančko v družbi z Andrejem, ki jo je dohitel, kakor hitro je starec dospel do gozda.

«Sta že spet skupaj,» si je podprl glavo z rokama, vprtima na koleno. «Pa za mojim hrbtom se shajata. Dokler sta me videla, se nista upala zblížati. Kak križ ima človek z otroki!»

V živahnem razgovoru sta Andrej in Ančka zavila v smrekov gozd. Muca je posilil kašelji in tedaj sta se spogledala; dekle je nekoliko zaostalo, fant pa je pogumno stopal naprej.

«Oče,» je nagovoril Muca, «na kamnu sedite, prehladili se boste.»

«Kamen potegne jezo iz človeka,» mu je Muc izrazil svojo nevoljo zaradi shajanja z dekletom.

«Preprosto zdravilo in poceni,» je poparjen odhajal Andrej.

«Dobro, komur ugaja,» ga je pičil starec.

«Oče, bodeči ste kakor jež,» je Ančka stopila predenj.

«Ti si pa trda kakor kamen,» se je starec sprivil pokonci. «Vidiš, govorim in prosim; obljubiš mi, a ne odjenjaš... Hudo me žališ, Ančka, in grešiš, grozovito grešiš...»

«Dolgo vas ne bom jezila,» se ji je užalilo, «še ta mesec bo poroka — Andrej mi je obljubil...»

«Primojruš, kaj pa dota —?» je zaskrbelo očeta.

«Vzame me brez denarja,» je izgovorila nekoliko boječe.

«Nevesta — brez dote; dekle, ali te ni sram?»

Ančki je zardelo lice; sramežljivo je povsila oči ter bridko zaplakala.

III.

Vdovčkovo poslopje je bilo tačas najnovejša in najlepša stavba na Golici. Kakor kraljica kraljuje nad drugimi hišami, pokrita s pločevino in obdana z bogatimi vrtovi, ki zavzemajo skoraj polovico vasi. Na dvorišču je vodnjak, čigar zgornji del prehaja v debelo volovsko glavo, iz katere teče voda, napeljana s hriba iz studenca, ki nikdar ne usahne.

Pred kakimi desetimi leti je razpadalo na tem prostroru zanemarjeno poslopje, last zanikarne Vdovke, kateri je manjkalo čuta za povzdigo in ureditev gospodarstva. Sosedje so bili pripravljani, iti ji na roko, toda njena kratkovidnost jim je očitala lakomnost in hrepenenje po njenem imetju.

«Bo že viselo do moje smrti — potem naj vse razpade...» je zavračala pametne nasvete in v svoji trmi ostala nepoboljšljiva.

Sosedje so jo naposled puščali v miru; tem večkrat jo opeharil kak navihani tujec, čigar sladke besede so omajale njeno svojeglavnost.

Nekega pomladnega jutra se je na Golici pojavil neznanec z rjavo usnjeno tobico, lepe postave in bogato oblečen. Po naključju je zašel k Vdovki, ki ga je sprejela z odprtimi rokami. Izdal

se ji je za agenta, razpečevalca kmetijskih strojev ter jo poprosil, ali bi smel pri njej ostati nekaj dni. Prevzeta od njegovega prikupljivega obnašanja, mu je odkazala sobico, kjer se je zadovoljen nastanil.

Tujec se nekaj časa za Vdovko ni zanimal. Hodil je po svojih potih: vsako jutro je odhajal zarana ter se vračal šele pozno zvečer. O svojih opravkih ji ni povedal ničesar. Če mu je postregla za večerjo, jo je plačal z denarjem ali s kakim darilom večje ali manjše vrednosti. Sploh se je obnašal kakor človek, ki živi le za svoj dobiček ter se ne briga za ves svet.

Pozneje se je njegovo vedenje začelo izpreminjati. Odhajanje od doma je izostajalo, posedanja v tesni sobici se je naveličal; šel je z gospodinjo na vrt, spremil jo je na polje, celo za delo je prijel, trdeč, da si hoče okrepiti zdravje. Polagoma se je navadil kraja in razmer in čez nekaj tednov je gospod — tako ga je klicala Vdovka — postal na Golici popolnoma domač. Brez njega se ni sklenila nobena kupčija, na veseljah mu je bilo vselej odkazano častno mesto in poverjena glavna beseda. V srcu pa je nosil velike načrte, skrivoma osnovane...

Delal je počasi, a premišljeno; zato se mu je obneslo, kar je iztuhtal in začel. Pozornost so zbužala njegova dela in sosede so jeli zavidati Vdovko zaradi njenega «gospoda», ki jo bo rešil gospodarskega propada.

«Tujca poslušaj,» so se jezili, «domačinom pa ni verjela...»

«Še kesala se bo, tujec jo bo ukani — podle namene ima.»

(Dalje prihodnjč.)

podbanom dr. Pirkmajerjem, dalje zastopnik mestne občine direktor dr. Zarnik, bivši pokojnikov tovariš v vladi dr. Albert Kramer, podpredsednik višjega deželnega sodišča dr. Golia, bivši poverjenik za socialno skrbstvo Adolf Ribnikar in bivši predsednik narodne vlade za Slovenijo doktor Brejc, policijski direktor dr. Guštin, zastopnik trgovske zbornice dr. Pless, zastopnik industrijske zbornice dr. Golia, ravnatelj velesjema dr. Dular ter številni zastopniki drugih korporacij, organizacij in ustanov. Žalni sprevod, v katerem je bila tudi železničarska godba, je zaključila velika množica delavstva in občinstva.

Pr eden je Anton Kristan legel k večnemu počitku, se je poslovil od njega še dr. Henrik Tuma, za njim pa tajnik Delavske zbornice Filip Uratnik in v imenu kovinarjev Julij Jeran. Pogreb je pokazal, kako spoštovan je bil pokojnik, ki je za trpeče in revne sloje storil mnogo, mnogo dobrega.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ODBIRA SEMENSKEGA KROMPIRJA.

Pri kuhanju (ličkanju) koruze pretehtavamo in ogledujemo storže in izberemo najlepše razvite za seme. Toda niti od teh ne vzamemo vsega zrnja, temveč le iz sredine storža. Pri proučevanju semena za seme tisto zrnje, ki se pri spravljanju samo iztepe, saj je baš to najlepše razvito. To skrbno odbiro semena nam tudi bogato poplača obilni pridelek. Pri drugih poljščinah se kaj malo brigamo za odbiro semena, o ajdi gre kar glas, da so celo babice dobre za setev.

Najbolj mačehovsko pa ravnamo z našim glavnim živlom, s krompirjem, kjer prav nič ne gledamo, kakšne gomolje vzamemo za seme. Da imajo le oči, pa smo zadovoljni. Vendar tako ne smemo dalje grešiti, če nočemo, da nam rodnost krompirja upade in ga začnejo izpridenega napadati razne bolezni.

Odbiro semenjskega krompirja vršimo na dva načina, in sicer s tako imenovano negativno in pozitivno odbiro. Negativno odbiro vršimo na ta način, da gremo pred spravljanjem pridelka po krompirjevi njivi in zaznamujemo zakrnele in bolne sadeže. Pri pozitivni odbiri pa si zaznamujemo najlepše razvite, zdrave rastline. Seveda moramo pred glavnim pravilom pri obeh odbirah pridelok zaznamovanih rastlin posebe izgrebsti.

Oba načina sta dobra, boljši pa je slednji, to je pozitivna odbira. Pri tej odbiri lahko primerjamo tudi donos posameznih rastlin in si tako v nekaj letih sami vzgojimo tako rodno vrsto, da nam lahko mnogo poveča pridelok. Odbira semenjskega krompirja ni težaven posel in je velike važnosti zlasti zato, da ohranimo naš krompirjev rod pred boleznimi, posebno pred rakom, tem opasnim zlom, ki tepe domalega že vse krompirjeve dežele in samo s strahom pričakujemo, kdaj se pokaže tudi pri nas. Edino s smotreno odbiro semenjskega blaga moremo zastaviti pot tej krompirjevi bolezni.

UVELJAVLJENJE NOVEGA VINSKEGA ZAKONA.

Banska uprava dravske banovine opozarja preko sreskih načelstev, da je stopil 18. junija t. l. v veljavo novi zakon o vinu, ki je bil objavljen v «Uradnem listu kr. banske uprave dravske banovine» od 8. februarja 1930. Vinogradniki in še posebej gostilničarji in vinski trgovci naj v lastnem interesu zakon pazljivo preberejo. Posebno je opozoriti na naslednja določila zakona:

1.) Prepovedano je prodajati vino, ki se je pomnožilo z dodajo vode.

2.) Prepovedano je dajati v promet bolna in pokvarjena vina.

3.) Prepovedano je dajati v promet mošt ali vino z označbo vinorodnega kraja, vrste grozdja ali starosti, če označba ni resnična.

4.) Prepovedano je trgati grozdje pred oblastveno odrejenim rokom.

5.) Vino od samorodnic se sme prodajati samo še tekom letošnjega in prihodnjega leta, in sicer samo pod točno označbo: «vino od šmarnice», «vino od izabele» itd. Od začetka 1932. leta dalje se ta vina vobče ne bodo smela prodajati.

6.) Za kontrolo vin, zlasti pri vinskih trgovcih in gostilničarjih, se nastavijo posebni vinarški nadzorniki.

7.) Za kršitve odredb tega zakona so določene sodnijske kazni do treh mesecev zapora in 30.000 dinarjev denarne globe, za manjše prestopke pa policijske kazni do 14 dni zapora in 1000 dinarjev denarne globe.

Nadalje sporoča Vinarsko društvo, da je uredništvo in upravo mesečnika »Naše gorice«, ki je glasilo Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru in vestnik vinarske in sadjarske šole v Mariboru, prevzel te dni znani strokovnjak, g. Anton Puklavec, vinarški direktor v pokouju v Mariboru.

Vinogradniki širom banovine se pri tej priliki v ljudo vabijo, naj pristopijo vsi kot člani v to društvo. (Članarina znaša na leto le 30 Din.)

Povsod vprašujejo: Koliko pa vas je? Kajti le po številu močna organizacija kaj pomeni. Dolžnost in ponos vsakega vinogradnika mora zato biti, da je član Vinarskega društva za Dravsko banovino v Mariboru, odnosno naročnik mesečnika »Naše gorice«, ki ga dobivajo člani Vinarskega društva brezplačno. Vsakdo bodi stalno včlanjen pri Vinarskem društvu in imej vse letnike »Naših gorice« z dragoceno vsebino trajne vrednosti.

Kdor še nima letnika 1927., ki stane 20 Din, in letnikov 1928., 1929. in 1930., ki stanejo po 30 Din, naj si manjkajoče takoj naroči, ker dobi sedaj še vse številke vseh letnikov. Položnico pošlje Vinarsko društvo na zahtevo vsakomur. V zalogi ima Vinarsko društvo tudi še knjižico »Grozni sukač« v posebni izdaji, ki stane 6 Din.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Zadnje dni so se cene žitu v Vojvodini zopet dvignile. Tamošnji kmetovalci zadržujejo blago, ker računajo, da bodo letošnji pridelok lahko prodali po ugodnejših cenah. Pšenica se je v zadnjem tednu podražila za 10 do 15 Din pri 100 kg, koruzo pa za 5 Din. Tudi moka je nekoliko dražja. Ta okrepitev cene je posledica dejstva, da je žitna letina v Evropi letos precej slabša kakor lani. — Na ljubljanski borzi so ponujali (za 100 kg, postavljeno na slovensko postajo pri plačilu v 30 dneh): baško novo pšenico (79 do 80 kg težko) po 227-50 do 230 Din; t u r š č i c o, baško, po 167-50 do 170 Din; m o k o «0» iz stare pšenice po 405 do 410 Din.

ŽIVINA. Na mariborskem svinjskem sejmu so bile v petek, 18. t. m., naslednje cene: mladi prašički, 5 do 6 tednov stari, 100 do 150 Din, 7 do 9 tednov stari 200 do 230 Din, 3 do 4 mesece stari 300 do 350 Din, 5 do 7 mesecev stari 450 do 500 Din; v ostalem pa so plačevali za 1 kg žive teže 11 do 13 Din in za 1 kg mrtve teže 15 do 17 Din.

JAJCA. Jajca so se zadnje dni zopet nekoliko podražila in plačujejo izvozniki sedaj okrog 80 par za jajce. Položaj pa je zelo nejasen in nikakor ni mogoče napovedati, kako se bo cena v bodoče držala.

Sejmi

27. julija: Vrh pri Logateu, Toplice pri Novem mestu.

28. julija: Šmartno pri Litiji, Dolnja Lendava, Ormož.

31. julija: Dol pri Laškem, Marenberg, Zagorje.

1. avgusta: Pišče, Ponikva.

2. avgusta: Sv. Lenart v Slovenskih goricah, Dravograd.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi smo dobili zadnje dan v valutah:

1 dolar za 56-10 do 56-30 Din;

v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 795-22 do 798-22 Din;

100 nemških mark za 1345-25 do 1348-25 Din;

100 madžarskih pengov za 987-27 do 998-27 Din;

100 italijanskih lir za 294-28 do 296-28 Din;

100 francoskih frankov za 220-95 do 222-95 Din;

100 češkoslovaških kron za 166-84 do 167-64 Din;

1 dolar za 56-18 do 56-28 Din.

Kratke vesti

— **Važno za kmetovalce.** Vojno ministrstvo je odredilo, da bodo vojaška oblastva tudi letos vse kmetijske pridelke za prehrano vojaštva in vojaških konj kupila neposredno od kmetovalcev. Zaenkrat se kupi oves, ječmen, seno in slama, pozneje pa tudi pšenica. Nakup se vrši v vseh garnizijah in dr. tudi v Varaždinu in Čakovcu. Podrobnejše informacije se dobivajo v vojaški skladiščih. Kmetovalci se opozarjajo na ta način nakupa, ki v njihovo korist izključuje trgovce in posrednike.

— **Rastlinske bolezni.** Kmetovalci, ki žele pojasniti glede zatiranja rastlinskih bolezni, se lahko obrnejo na sreskega kmetijskega referenta ali neposredno na kmetijsko poizkusno in kontrolno postajo v Mariboru ali v Ljubljani. Tozadavne vloge so v zmislu rešitve finančnega ministrstva kolka proste.

Vsem gasilskim župam in društvom!

Kongresni odbor JGZ, tehnični odsek, objavlja naslednjo okrožnico vsem gasilskim župam in v njih včlanjenim društvom, ki so prijavila kongresnemu odboru člane za izvajanje vaj s sekiricami o priliki «Vseslovenskega gasilskega kongresa»:

Vsi gasilei-telovadci, ki namerjajo nastopiti pri izvajanju vaj s sekiricami v nedeljo dne 3. avgusta t. l., morajo biti v Ljubljani najkasneje v soboto dne 2. avgusta t. l. do 15. ure, da se morejo udeležiti preskušnje, ki se vrši isti dan ob 16. uri na prostoru sportnega kluba «Hirije» s spremljevanjem godbe. H glavnemu nastopu v nedeljo dne 3. avgusta bodo pripuščeni izključno le oni gasilci, ki se bodo udeležili preskušnje v soboto. Gasilei-telovadci, ki bodo prispeli v Ljubljano šele v nedeljo, ne bodo pripuščeni h glavnemu nastopu. Zbirališče gasilcev-telovadcev je v soboto dne 2. avgusta točno ob 15. uri na dvorišču pivovarne «Union» (pri gorenjskem kolodvoru).

Tekom prihodnjega tedna se razpošljejo na vsa društva legitimacije za polovično železniško vožnjo. Za prihod v Ljubljano se morajo telovadci poslužiti rednih vlakov, ker posebni vlaki v soboto še ne bodo vozili. Iz Ljubljane se vrnejo telovadci s svojimi župami s posebnimi vlaki, ki bodo vozili v vseh smereh. Pri odhodni postaji naj telovadci na podlagi legitimacije kupijo cel vozni listek, ki naj se skupno z legitimacijo dobro shrani in ne odda na postaji v Ljubljani, ker bo ta listek veljal za brezplačen povratek domov. Legitimacije bodo vsi telovadci oddali v soboto po preskušnji članu tehničnega odseka, ki jih bo potrdil glede udeležbe in na to v nedeljo pred glavnim nastopom vrnil. Pri prihodu v Ljubljano naj se vsi telovadci javijo članu tehničnega odseka, ki bo navzočen pri prihodu vsakega vlaka. Ta jim bo dal vsa potrebna pojasnila in jim eventualno tudi dodelil vodnika do zbirališča.

Prenočišče in prehrano bo preskrbel tehnični odsek telovadcem na podlagi legitimacij, ki jih bodo oddali po preskušnji, vsled tega se ponovno opozarja, da se legitimacije oddajo šele po vežbi.

Telovadcem se bosta preskrbela prenočišče in prehrana skupno, ločeno od netelovadcev. Preskrbljeno je, da bodo prenočišča snažna in v bli-

žini «Ilirije». Enako se bodo dodelili telovadci tudi na hrano skupno, istotako v lokale, ki leže v neposredni bližini telovadišča. Prenočišče se odkaže telovadecem v soboto dne 2. avgusta po preskušnji. Sočasno se določijo tudi lokali za prebrano.

Pri povorki v nedeljo dne 3. avgusta korakajo vsi telovadci skupno, ločeno od ostalih gasilcev, pod poveljstvom članov tehničnega odseka.

Največjo pažnjo je treba posvetiti pravilni opravi, ki mora biti za telovadce sledeča: slavnostni krog s čepico, pas s sekirico, obutev črna. Pri vežbi v soboto in pri glavnem nastopu v nedeljo je odstraniti vse naramke in to radi praktičnejšega izvajanja vaj in radi enotnosti. Onim telovadecem, ki nimajo predpisanih hlač, se bo dovolilo sodelovanje le v slučaju, če pridejo v

črnih hlačah. Kdor pride v svetlih hlačah, pri nastopu ne bo mogel sodelovati.

Eventualne izpremembe teh predpisov se bodo objavile v dnevnih časopisih.

Župna vodstva pozivljamo, da pri včlanjenih društvih takoj odrede vse potrebno glede gasilcev-telovadcev, dolžnost društvenih vodstev pa je, da o vsebini te okrožnice pouče svoje članetelovadce.

Dolžnost slehernega našega člana je, da po svojih močeh pripomore k čim veličastnejši manifestaciji slovenskega gasilstva, ki naj bo dokaz naše iskrene ljubezni do svojega bližnjega in dokaz naše slovenske vzajemnosti.

Na pomoč!

Tehnični odsek K. O. JGZ.

DOMAČE NOVOSTI

* **Redek duhovniški jubilej.** Častni kanonik in župnik kapelske fari pri Gornji Radgoni gospod Martin Mešk o je v torek 22. julija ob 10. dopoldne bral v farni cerkvi pri Kapeli biserno mašo. Ta dan je poteklo 60 let, odkar je bil posvečen v mašnika. Jubilat je splošno priljubljen ne samo v svoji župniji, temveč tudi daleč okrog ter znan kot skromen mož plemenitega srca. V kapelski fari župnikuje že približno 45 let. Revnejšim slojem opravlja cerkvene obrede tudi brezplačno. Pred desetimi leti, ko je slavil zlatomašništvo, so mu farani poklonili zlat kelih, za biseromašništvo pa so mu poklonili lepo kompletno mašniško obleko. Podoknice, ki je bila prirejena jubilatnu na predvečer, so se udeležila poleg domačinov tudi vsa okoliška pevška društva. Biseromašniku, ki kljub svoji visoki starosti 88 let še vedno aktivno opravlja svojo službo kot častni kanonik in župnik, čestitamo in želimo zadovoljno in blagoslovljeno življenjsko jesen.

* **Kmetijski sveti pri banskih upravah.** Iz Beograda poročajo: V predsedništvu vlade se izdeluje pravilnik, po katerem naj bi se pri banskih upravah osnovali kmetijski sveti, sestavljeni iz strokovnjakov iz vseh krajev posameznih banovin, ki naj bi na svojih rednih zborovanjih sklepali o pospeševanju kmetijstva.

* **Slovenska imena ulic v Beogradu.** V Beogradu so dali nekaterim ulicam imena po naših krajih in močeh. Med drugimi so dobile ulice naslednja imena: Tavčarjeva ulica, Krekova ulica, Postojnska ulica, Vrhnjska ulica, Trubarjeva ulica, Jenkova ulica, Trstenjakova ulica itd.

* **Kocbekov dom na Korošici.** Na eni svojih zadnjih sej je sklenil odbor Savinjske podružnice SPD v Celju, da naj se imenuje nova planinska koča na Korošici «Kocbekov dom na Korošici», to v znak priznanja in zahvale za vse neizmerne zasluge za razvoj in napredek našega planinstva in turistovske organizacije g. Frana Kocbeka, upokojenemu nadučitelju in ustanovitelju, častnemu članu ter dolgoletnemu predsedniku savinjske podružnice SPD. Ta sklep je izzval v najširših krogih občinstva iskreno odobravanje in priznanje.

* **Nove zastave naših polkov.** Na rojstni dan prestolonaslednika Petra se bodo razdelile vsem polkom naše vojske nove zastave z jugoslovensko trobojnico. Ta svečana zamenjava bo spremljana s takimi vojaškimi svečanostmi, kakor jih pri nas še nismo videli. Ves narod in vsa vojska se bosta udeležila te edinstvene svečanosti, da počastita naše zastave in manifestirata iz svojih navdušenih src za moč naše mlade jugoslovenske vojske in naše edine bodočnosti: kraljevine Jugoslavije. 6. september 1930. bo ostal med najznačilnejšimi dnevi naše nove jugoslovenske zgodovine. Kakšne bodo nove zastave? Uredba o ustroju naše vojske predpisuje, da je platno vojaških zastav trobojno, kakor državna zastava. Na obeh plateh zastave je državni grb, nad njim besede: «Z vero v Boga», pod njim: «Za kralja

in očetnjava». Na desni strani so te besede pisane v cirilici, na levi v latinici. Zastava ima poleg platna in kopja še trake, ki so tudi tribojni in imajo spodaj na eni strani kraljevi monogram s krono, ovenčano z vencem, na drugi strani pa naziv komande, gori v cirilici, doli v latinici. Kopje zastave je dolgo 2-25 m, pri konjenci pa 2-55.

* **Rjave kobilice ogrožajo mirensko dolino.** Pišejo nam iz Mirne na Dolenjskem: Različna golazen, ki uničuje poljske pridelke, tudi naš občini ne bo prizanesla. Pri vasi Stanu v občini Mirni so se pojavile rjave kobilice v taki množini, da resno ogrožajo polje in košenino. Kamor se vsedejo, uničijo dobesedno vse, tako da se kmetje omenjenih vasi v resnih skrbih za prehrano svinj in goveje živine. Prosimo pristojna oblastva, naj temu opasnemu pojavu posvetijo vso pozornost.

* **Službe banovinskih cestarjev.** Banska uprava je razpisala celo vrsto služb banovinskih cestarjev. Kdor se za tako službo zanima, dobi vsa potrebna pojasnila za vložitev prošnje pri okrajnih cestnih odborih v Ljutomeru, Murski Soboti, Gornjem Gradu, Gornji Radgoni in Št. Lenartu v Slovenskih Goricah. Prošilci ne smejo biti mlajši od 23 in ne starejši od 30 let.

* **Sprejem gojencev v vojaško-obrtno šolo.** Po naredbi ministrstva vojske in mornarice se sprejme letos v prvi razred vojaško-obrtno šole zavoda «Obilicevo» 50 gojencev, ki se bodo šolali na državne stroške. Prošnje za sprejem naj se pošiljajo na naslov: «Obilicevo» u Kruševcu najkasnej do 5. avgusta. Vojaško-obrtna šola ima dva tečaja: pomočniškega, ki traja štiri leta in je obvezen za vse učence, ter mojstrskega, ki traja dve leti in ki je obvezen samo za izbrane učence. Učenci se uče naslednjih obrti: kemijsko-labirantske, strojno-ključavničarske, elektro-monter-ske, strgarske, mizarske, kleparske in drugih.

* **Državnim nameščencem in upokojenecem.** V zmislu razpisa gradbenega ministrstva se bo za kritje stroškov pri gradnji in vzdrževanju banovinskih in občinskih cest odtegnil od prejemkov za mesec avgust 1930. kot odkupnina osebnega dela vsem aktivnim in upokojenim državnim uslužbencem, in sicer aktivnim državnim nameščencem na tri dni odpadajoči znesek, to je deseti del mesečnih aktivnih prejemkov (brez stanarine in vsakršnih doklad), vsem državnim upokojenecem pa na tri dni odpadajoči znesek, to je deseti del mesečnih pokojninskih prejemkov (brez doklad). Prednje se objavlja, da ne bo nepotrebnih reklamacij in povpraševanj.

* **V Južni Srbiji so odkrili grobnico iz šestega stoletja pr. Kr.** Arheološka ekspedicija beogradske univerze je pod vodstvom dr. Nikole Vulića nadaljevala tudi letos svoja izkopavanja v vasi Gorenjih, ki so dosegla izreden uspeh. Odkopali so grobnico iz šestega stoletja pr. Kr. V njej so našli ogromen sod za vodo, bronasti trinožec z okraski v taki izvedbi, kakor jih doslej še niso našli, in šlem z enakimi risbami. Našli so nekaj

mojstrsko pozlačene srebrne posode, med njo lepo čašo v obliki roga, vso okrašeno z zlatom. Poleg tega je bila v grobnici tudi človeška maska iz čistega zlata, ki predstavlja lice semkaj pokopanega veljaka. Ekspedicija je prišla tudi na sled prastaremu mestu, ki obeta odkriti marsikatero temno stran zgodovine Balkana.

* **75 pritožb proti komandantu parobroda «Morosina».** Pri okrožnem sodišču v Sibeniku, ki bo sodilo o katastrofi v Pašmanskem kanalu, pri kateri je bil težko poškodovan luksuzni parnik «Karadjordje», je bilo doslej vloženi 75 tožb privatnih oseb, ki so bile ranjene ali poškodovane zaradi katastrofe. Med tožitelji je 5 jugoslovenskih državljanov, 11 poljskih in 59 češko-slovaških. Kakor poročajo, bo državno pravdnštvo proti komandantu «Morosina» izdalo smrtno kazen.

* **Zločini neznanega požigalca.** Iz Lukovice nam pišejo: Ves lukovski okraj razburja neznan požigalec, ki je že 15. t. m. podtaknil ogenj pri posestniku «Florjanu» v Trnovčah pri Zlatem polju. K sreči sta tedaj ogenj pravočasno udušila dva zidarja, ki sta delala v bližini. Ze naslednji dan je pa najbrže isti požigalec zopet zanetil pri istem posestniku požar, ki je uničil hišo, skedenj, hlev in svinjak in vse, kar je bilo notri. Pred dnevi je pa nenadoma izbruhnil požar pri «Kosmotinovi» hiši v Trnovčah. Požigalec je zažgal ječmenove snope v skednju. S težavo se je posrežilo udušiti ogenj, da ubogi vdovi, stanujoči v hiši s svojimi nedoračnimi otroci, ni gorelo čisto malo kar ima. Vse ugiba, kdo je zločinski požigalec, in kako se obrniti na tak način maščevati. V teh vaseh v hribih se bojimo požara tudi zato, ker nam primanjkuje vode in je lukovsko gasilno društvo od nas tako oddaljeno, da nam ne more pravočasno pomagati. Vse vasi v okolici obvlada naravnost strah pred neznanim požigalcem.

* **Smrt zaradi zastrupljenja.** V Prepolah pri Pragerskem je posestniku Solatniku poginila krava na živinski kugi. Poginjeno žival sta z ženo odrila, da bi rešila kožo, pri tem je pa prišla kri živali ženi na brado in povzročila infekcijo. Pozvani zdravnik je bil odredil prevoz žene v mariborsko bolnico, toda pomoči ni bilo več, v treh dneh je umrla. Ker razsaja v okolici živinska kuga, so se zastrupili z bolno ali poginjeno živaljo tudi nekateri drugi, ki so imeli z njo opravka, toda brez težjih posledic. To naj bi bil resen opomin, da je treba takoj poslati po konjača, da odstrani mrhovino.

* **Zaradi nesrečne ljubezni.** V petek zvečer se je mladi zidar Ivan Dobrota, stanujoč v Mostah, sprehajal s svojo izvoljenko ob Ljubljani pri Mostah. Naenkrat je potegnil iz žepa samokres ter se ustrelil v srce. Z rešilnim avtom so ga prepeljali v javno bolnico. Ivan Dobrota je kmalu nato umrl zaradi izkrvavitve.

* **Težka poškodba drvarskega delavca.** Pri Sv. Lovrencu na Pohorju je padel pri prevozu lesa 51letni drvarski delavec Josip Lesjak pod voz tako, da mu je šlo kolo preko desne noge, ki mu jo je zlomilo. Težko poškodovanega Lesjaka so pripeljali z reševalnim avtomobilom mariborskega reševalnega društva v mariborsko bolnico.

* **Kozolec sta zažgala.** V petek okrog 19. ure se je pričelo iz kozolca v bližini tovarne za kley na Ljubljanskem polju, lasti hiralnice sv. Jožefa, nenadoma kaditi, nakar je bušnil v zrak močan plamen in hipoma objel v kozolcu se sušече žito. Čim so ljudje opazili ogenj, so prihiteli na mesto ter pričeli gasiti. Iz tovarne so tudi telefonirali po gasilce, a so ljudje medtem ogenj že sami pogasili in gasilec ni bilo potrebno stopiti v akcijo. Pogorelo je pet štantov kozolca in vsa v njem se nahajajoča pšenica, tako da znaša škoda približno 15.000 dinarjev. Kozolec baje ni bil zavarovan. Ogenj sta zanetila 7letni Joško in 10letni Ivan V., doma iz Jarš. Dobila sta doma v kuhinji škatlico vžigalic in se šla z njo igrati na polje.

* **Huda nevihta s točo** je udarila davčne občine Lahonce, Ivanjkovce, Mihalovce, Bébrovnik, Hermanec in Sv. Miklavž delno, Verovec in Veli-

kane pa v polnem obsegu. Škoda je največja v vinogradih in se ceni v posameznih legah do 50 odstotkov.

* **Vlak povozil konja.** Minuli četrtek se je zgodila na otovškem viaduktu pri Črnomlju huda nesreča, ki bi lahko imela zle posledice. Osební vlak, ki odhaja iz Črnomlja ob 16:53, je v smeri proti Semiču na viaduktu došel bežečega ciganskega konja. Lokomotiva ga je udarila v glavo in ga vrgla s tračnic hudo poškodovanega. Če bi bil padel konj pod kolesa, bi vlak lahko iztiril, kar bi bilo usodno, ker se je dogodek primeril v višini 35 metrov. Kmetje so kmalu po odhodu vlaka prihiteli na kraj nesreče in konja spravili z viadukta.

* **Strahovita nesreča avtobusa.** V nedeljo dopoldne se je v Ljubljani pripetila na Celovski cesti v Spodnji Šiški precej težka prometna nesreča. Avtobus, ki ga je šofiral šofer Ludovik Kern, se je med vožnjo proti Šiški z vso silo zaletel v Knezovo hišo na Celovski cesti in se prevrnil. V vozu so bili poleg šoferja še trije potniki, in sicer 43letna Mihaela Petrovič, žena strojevodje, jetniški paznik Ivan Černe in sprevodnik Ivan Ponikvar. Najbolj je bila poškodovana Ponikvarjeva, ki je z glavo udarila skozi šipo, tako da ji je posnelo lase s kožo vred. Dobila je nevarno rano na glavi in notranje poškodbe. Tudi šofer Kern je težko poškodovan. Volan ga je pritisnil na prsni koš, zadobil pa je tudi praske po obrazu in rokah. Černe in Ponikvar sta bila laže poškodovana. Ranjence so prepeljali v bolnico, kjer so jim nudili zdravniško pomoč. Kakor nam poročajo iz bolnice, sta Černe in Ponikvar bolnico že zapustila. Kern je sicer precej težko, vendar pa ne nevarno poškodovan, dočim je stanje Petrovičeve precej kritično. Nesreča je nastala zato, ker je bila cesta precej spolzka, deloma pa tudi zato, ker je šofer nekoliko prehitro vozil.

* **Gadje.** Minuli teden so v kopaljšču ob Nevljici ob Kamniku ujeli gada. V ponedeljek je neki mladenič zopet ujel mladega gada na Prašnikerjevi cesti. Tudi na Starem gradu so že našli in ubili gada. Res kaže leto...

* **Izlet s hudimi posledicami.** Laški gasilci so v nedeljo posetili veselico Gasilnega društva v Rimskih Toplicah, odkoder so se z lastnim avtom vračali zvečer ob 8. domov. Ko je avto pred hotelom Hauke zavil proti mostu, so izgubili na eni klopi sedeči gasilci ravnotežje ter se je klop odtrgala in vsi skupaj so zleteli na trdo cesto. Težko se je ponesrečil mizar g. Miha Jelenc, kateremu je odrgalo eno uho. Odpeljali so ga takoj v celjsko bolnico. Težke poškodbe, pretrse možganov, je zadobil g. Vidali, ki pa je še v domači oskrbi, vendar so v strahu za njegovo življenje. Več drugih je laže ranjenih, mnogi pa so si raztrgali obleke.

* **Samomor.** V Hajdini, v svoji novi hiši pri postajališču, se je obesil 50letni mesar, gostilničar in posestnik Ivan Pfeifer. Ker je živel v urejenih razmerah, domnevajo, da je izvršil dejanje v hipu duševne zmedenosti, ker je že nekaj časa bil nenavadno pobit. Zapustil je ženo poročeno hčerko.

* **Samomor zaradi gmotnih skrbi.** Na pokopališču v Slovenski Bistrici se je obesil slikarski mojster Goričan. Obupanec je dejal ženi, da gre na Pragersko, ter je odšel ob 3. z doma in nato izvršil samomor. Ker so reveža našli šele čez par ur, ko so odhajali delavci mimo pokopališča na posel, ga seveda ni bilo več mogoče obuditi k življenju.

* **Velik gozdni požar.** Pretekli teden je nenadoma izbruhnil ogenj pri drvah v gozdu nad Krempo pri Borovcu. Vnela so se že napravljena drva g. Zdraviča, župana v Livoldu, in kneza Auersperga. G. Zdraviču je pogorelo 187 kubičnih metrov drv, Auerspergu pa nekaj nad dvajset kubičnih metrov. Požar je nastal zaradi zadnje silne vročine. V bližini omenjenih drv so namreč napravljali oglarji velike kope. Na kraju, kjer so žgali, so pustili še precej oglja, ki je začelo zaradi močno pripekajočega solnca tleti, kar je zanetilo tako velik ogenj. Požar je zapazila neka ženska, ki je nabirala suhljad po ondotnem

gozdu. Takoj se je obrnila proti Borovcu in tam obvestila gasilce, ki so šli takoj na delo. Gasilci so mogli požar le omejiti, da ni uničil še druge večje skladovalnice drv, last kneza Auersperga. Obstojala je nevarnost, da se ne bi od vetra razširil požar tudi na gozdna drevesa, kar bi postalo usodno za ves lepi gozd.

* **Čudna groznja.** Direktor Westnove tovarne v Celju, gosp. Pfeifer, je ob priliki komisijškega ogleda zaradi onesnaženja Voglajne in okuženja zraka v vsej pokrajini, ležeči ob Voglajni in Savinji nižje izliva Voglajne, grozil, da bo tovarna v primeru, če se ji bo prepovedalo obratovanje s plinskimi čistilcem, obrat ustavila. Kakor smo informirani, tovarna že zdaj ob ponedeljkih ne obratuje. V zalogi pa ima tovarna take množine vsakovrstnih izdelkov, da bi ji taka eventualna prepoved prišla zelo prav, ker bi lahko prevladala krivdo zaprtja tovarne na interesente, ki zahtevajo, da bodi Voglajna zopet taka, kakor je bila nekaj.

* **Huda avtomobilska nesreča pri Čabru.** V nedeljo se je pripetila neki karlovški družbi težka avtomobilska nesreča. Ravnatelj tvornice za usnje v Karlovcu, Stanko Kosten, trgovec Franc Jakičič in dve gospe so se peljali v Gorskí kotar. Na poti med Čabrom in Brodom jih je dohitel neki avtomobil, ki se je zaletel v njihovega, ko jih je hotel prehiteti. Na mestu dogodka je ob cesti velika globina in avtomobil je odletel v potok 6 m globoko. Stanko Kosen je bil težko ranjen in mu je zlomilo osem reber, trgovcu Jakičiču pa je zlomilo nogo. Avtomobil se je ves razbil. Potniki avtomobila, ki je povzročil nesrečo, so priskočili ranjencem na pomoč ter jih odpeljali v bližnjo hišo, kjer so jim nudili pomoč, nato pa pobegnili dalje z avtomobilom in se ne ve, kdo so bili. Zdi se, da so bili tujei iz Češkoslovaške. Orožniki so uvedli preiskavo. Ranjence so prepeljali v bolnico v Karlovcu.

* **Izpred senata trojice.** Pred senatom trojice mariborskega okrožnega sodišča se je morala zagovarjati 35letna služkinja Marija Rozman iz Brebrovnika pri Ormožu, kjer je letos 20. aprila zvečer odložila svojega mesec dni starega otroka v listnjak posestnika Kikla. Dejanje je takoj priznala in rekla, da ima skrbeti še za tri otroke. Mož jo je pred desetimi leti zapustil ter živi v Gradcu in se ne zmeni ne zanjo ne za deco. Svoje dejanje je storila v prepričanju, da bodo otroka našli in boljše skrbeli zanj, nego more ona. Obsojena je bila na šest mesecev strogega zapora pogojno na dve leti. — Svinjsko meso je zadišalo 24letnemu delavcu Franu Hojniku in njegovemu enako staremu tovarišu Maksu Hrovatinu iz Kukove pri Ptuju. V noči od 8. do 9. aprila sta posestniku Franu Hrgi v Dornovi ukradla hrastovo dunko (leseno posodo za meso in zabelo) z zabelo in svinjskim mesom, skupaj 140 kg v vrednosti 2000 dinarjev, ter razne druge stvari. Dobila sta po šest mesecev strogega zapora.

* **Morilec Cehner obsojen na 15 let ječe.** V petek je sedel Ivan Cehner, rojen leta 1902. v Policah, srez Ljutomer, pred petčlanskim senatom celjskega okrožnega sodišča. Obtožnica pripoveduje: Ivan Cehner, ki je bil kvalificirani delavec v Woschnaggovi tovarni za usnje v Šoštanjju, se je že pred leti seznanil s tovarišico Marijo Cavninkovo iz Ravn v šoštanjski okolici. Ljubavnemu razmerju je nasprotovala dekletova mati, ker je Cehner močno popaval po raznih šoštanjskih gostilnah in napravljati tudi znatnejše dolgove. Na materino prigovarjanje je dekle sklenilo, prenehati z ljubeznijo do Cehnerja. To mu je 12. aprila t. l. tudi pismeno sporočila in ga povabila v ponedeljek 14. aprila popoldne po končanem delu na sestanek v bližnji gozd, kamor naj bi Cehner prinesel njeno sliko in ji jo vrnil. Cehner je v ponedeljek zjutraj pred odhodom na delo izmaknil svojemu sstanovalecu Francu Stajercu browning. Trdno je sklenil, da bo Cavninkovo ustrelil. Cavninkova je popoldne po prihodu domov, použila malico, nato pa vzela ročno delo in neopaženo odšla na izprehod v gozd. Ker Marije vso noč ni bilo domov, si je mati mislila,

da je pač prenočila pri kaki prijateljici. Ko pa je drugi dan tudi na delo ni bilo, niti ne domov, je pričela mati s pomočjo sosedov preiskovati bližnjo okolico, toda tri dni brez uspeha. Šele na veliki petek okrog 11. je našel delavec Karel Skornšek truplo v mladem smrekovem gozdu na samotnem griču. Cavninkova je ležala mrtva na hrblju in je bila pokrita s smrekovimi vejami. Na truplu je bilo opaziti le na levi strani prs., v višini srca, majhno rano. Cehner je prišel takoj po zločinu v Ježovnikovo gostilno v Šoštanjju in se napram tovarišem in natakariči izrazil, da je napravil »konec s punco«. Naslednji dan jo je šel mrtvo ponovno pogledat, nato pa je izginil iz Šoštanjja k staršem v Gornjo Radgono. Naslednje jutro je pri odhodu z doma materi ves obupan zaupal strašno skrivnost. Materi, ki ga je vsa solzna blagoslovila z blagoslovljeno vodo, je dejal, da ga ne bodo nikoli več videli živega. Pobegnil je k nekemu prijatelju na Madžarsko, toda 25. aprila ga je težka vest prignala v Ljutomer, kjer se je naslednji dan sam javil sodišču. V preiskavi je prvotno dosledno trdil, da se je samokres, ki ga je baje nosil s seboj iz strahu pred domačimi fanti, sprožil po nesreči, ko ga je hotel iztrgati iz rok svoje ljubice v trenutku, ko je hotela za šalo ustreliti v zrak. Pozneje pa je pod težo dokazov premišljeni umor v celoti priznal in se je izgovarjal, da ne bi mogel preboleti silne bolečine, če bi Marija postala žena drugega. Rekel je tudi, da se je hotel tudi sam takoj po izvršenem dejanju ustreliti v desno senco, pa se pištola ni hotela več sprožiti. Senat je po kratkem posvetovanju obsodil Cehnerja na 15 let robije in na trajno izgubo častnih državljskih pravic. Cehner je kazen sprejel z besedami: «Kaj pa hočem!» — in jo je tudi takoj nastopil.

* **Zasledovana vlomilska brata.** Naša oblastva zasledujejo brata 20letnega Tomaža Hortija ter 18letnega Pišta Hortija, oba delavca iz Velikega Središča, ki sta pred nekaj dnevi vlomila v trgovino Josipa Staslegerja v Gudurici. Odnesele sta za okrog 5000 Din manufakture ter neznano kam izginila.

* **Strela ubila 47 ovac.** V Bilecu v Hercegovini je v torek strela treščila v stajo Dušana Vujovića ter ubila 47 ovac. Druga strela je zažgala kočo Gagre Agvalovića, ki je na srečo bila prazna. Koča je bila takoj vsa v plamenu in je pogorela do tal.

* **Svečenik ubil župana.** V vasi Sopotu v ovčje-poljskem srezu se je te dni primeril nenavaden zločin. V bližini samostana Gjurista je pravoslavni župnik Nikola Jovanović ponoči ubil vaškega župana Ilijo Milenkovića. Dogodek se je odigral tako-le: Župnik in župan sta imela vsak svoj opravke v samostanu, kjer so nastanjeni tudi orožniki. Samostanski starejšina je oba lepo sprejel in pogostil. Ko sta se ponoči vračala župnik in župan vinjena proti domu, je prišlo med njima do prepira in pretepa. Ob nekem jarku sta se spotaknila. Župan je strahovito udaril župnika po glavi in slednji je nato pograbil prvi kamen ter z udarcem po desnem sencu na mestu ubil župana. Nato je položil njegovo glavo na kamentito zglavje, da bi ljudje mislili, da se je župan pri padcu ubil sam. Zločin pa je bil čez par dni razkrit, župnika so aretirali in ga imajo sedaj v preiskovalnem zaporu v Štipu.

* **Kolesar treščil v avto.** Janez Malovrh iz Bukovega vrha, občina Poljane nad Škofjo Loko, se je zafetel v soboto na gaštevskem klanecu pri Kranju s kolesom v neki avtomobil. Od sobote popoldne do nedelje popoldne je ležal Malovrh v rešilni postaji gasilnega društva v Kranju, ne da bi prišel k zavesti. Ob 15. je Malovrh podlegel poškodbam. V Strževem pri Kranju stanuje njegova sestra, ki je o bratovi nesreči izvedela šele v nedeljo popoldne. Še isti dan so Malovrha prenesli v mrtvašnico na pokopališče, kjer je bila izvršena obdukcija po sodni komisiji. Nesrečnega moža so pokopali v ponedeljek.

* **Nesreča pri streljanju z možnarjem.** V nedeljo se je pripetila v Olimju pri Podčetrtku huda nesreča. Posestnik Jakob Šturbej je možil svojo hčerko. Hoteč proslaviti ta dogodek čim sloves-

neje, je Šturbej streljal z možnarjem. Nenadoma, ko je bil možnar zopet nabit, je naboj eksplodiral in odtrgal Šturbeju levo roko v zapestju. Šturbej, star že 46 let, je bil prepeljan v celjsko javno bolnico.

* **Ure po 50 Din.** Kakor poročajo iz Niša, je tamkajšnji urar Marković izumil stroje za izdelovanje sestavnih delov za ure. Konstruiral je uro, ki po njegovi trditvi funkcionira bolje kakor znane ure inozemskih tvrdk. Če bi si mogel oskrbeti potrebne stroje, bi dobre ure lahko prodajal po 50 do 70 Din. Marković je načrte za izumljene stroje predložil Nj. Vel. kralju. Posebna strokovna komisija bo proučila Markovičev izum.

* **Smrt v mlatilnem stroju.** Na pristavi Nikole Jeftića pri Novem Sadu se je vršila v soboto mlatitev s strojem. Jeftić se je popel na stroj, da opravi neki posel. Pri tem pa mu je spodrsnilo, zapletel se je v žice in padel v mlatilni stroj, ki ga je zdrobil. Pogled na razmesarjeno truplo je bil strašen.

* **Da se počutite dobro v domačem krogu,** pomaga prijetna godba na domu, po delu v hiši in na polju. Meinel & Herold nudita veliko izbiro glasbenih instrumentov za vsak namen in za vsako potrebo.

* **Telesno zaprtje,** slaba prebava, abnormalno razkrajanje in gniloba v črevesu, pomnožena vsebina kisline v želodčnem soku, nečistost kože na obrazu, hrbtu in prsih, čermasti tūri, marsikateri katari motne slušnice preidejo ob uporabi naravne «Franc Jožefove» grenčice. Številni zdravniki in profesorji uporabljajo «Franc Jožefovo» grenčico že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov z največjim uspehom. «Franc Jožefova» grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

MORAVŠKO PISMO.

Suša, tatvine in druge novice.

Moravče, 20. julija.

Medtem ko so drugod divjale strašne nevihte, smo imeli pri nas občutno sušo, ki je trajala od binkošti pa do srede julija. Ves čas nas je žgalo solnce na brezoblačnem nebu, kar je zemljo popolnoma izsušilo. Največ so trpeli travniki, osobito po hribih, kjer se je seno že pred košnjo skoro posušilo, mladi otavi pa je požgalo korenine. Žitu ni toliko škodovalo, čeprav je hitreje dozorelo. Koruza, fižol in detelja so v rasti ponekod nekoliko zaostali. Mnogim kmetovalcem je primanjkovalo vode; oslabei so namreč že najmočnejši studenci. Bali smo se, da ne bomo mogli sejati ajde in repe, a zaželjeni dež nas je rešil skrbi takoj po končani žetvi. Travniki po dolinah so se hitro opomogli, po hribih pa poganjajo le močnejše bilke in divje korenje. Studenci se sicer še niso popolnoma okrepili, napolnjeni pa so vodnjaki in polje je dovolj zrahljano ter se bo dalo lepo orati.

Naši vrli Sokoli, ki so pohiteli na vsesokolski zlet, so se vrnili iz Beograda polni navdušenja za narodno sokolsko idejo. Mogočni nastop združenih sokolskih armad jih je napolnil z novim pogumom za delo, da bo moravški Sokol čimprej razpel peruti nad vso moravško dolino. V tem velikem sklepu jih bomo vedno podpirali ter jim ključemo: Zdravo!

Naše gasilno društvo si namerava nabaviti novo motorno brizgalno. V ta namen je pričelo zbirati prostovoljne prispevke. Ljudstvo je soglasno pozdravilo to idejo ter se bo rado odzvalo s primernim darilom. Nova motorna brizgalna bo stala 36.000 Din ter bo delovala z 20 konjskimi silami. Ves aparat je sestavljen tako, da ga bodo gasilci lahko prenesli v najbolj oddaljeno hribsko vasico.

Prijatelji tuje lastnine se še vedno potikajo po moravški dolini. Nedavno so se zopet pojavili na Dunaju blizu Moravč, kjer jim je zadišala prekažena svinjetina. Tat je izkoristil odsotnost domačih, ki so bili zaposleni na bližnjem travniku. Za vhod si je izbral skrita kletna vrata ter jo je

po isti poti neznanu kam odkuril. Odnesele je nekaj mesa in klobas, drugega se ni dotaknil.

Manj sreče je imel tatinski zlikovec v Zalogu pri Moravčah. Tu se je spravil ponoči nad kokoši, ki so glasno zakokodakale na pomoč. Gospodar jo je urno ubral za bežečim uzmovičem, nesočim na hrbtu vrečo, v kateri so čivkala piščeta — zgovorne piške in petelinčki. Videč, da ne bo mogel uiti, je med begom nedaleč od hiše naglo izpraznil vrečo, ker bi ga bile živalice lahko izdale. Tako je ustavil preganjalca ter mu povzročil obilo posla, preden je lastnik mogel v temi poloviti plaho kuretino.

NAŠI NA TUJEM

WESTFALSKO PISMO.

Recklinghausen, v juliju.

Po vsej Nemčiji, rekel bi, skoraj po vsej Evropi, se od dne do dne bolj širi gospodarska kriza. Najbolj prizadeta pa sta od te krize na vsak način Porenje in Poruhrje, kjer je glavna in največja industrija, srce Nemčije. Tukaj sploh ni več kraja brez celih množic brezposelnih.

Nikjer pa se še ne more opaziti, da bi bilo krize kmalu ali vsaj v doglednem času konec. Pri nas v Recklinghausenu še do sedaj nismo bili bogve kako hudo prizadeti. Dasi smo zadnje mesece praznovali mnogo šihov, niso odpuščali preveč ljudi.

Zadnji čas pa so tudi na naših «cehah» začeli odpuščati delavci v trumah. Tudi Slovenci smo prišli v večjem številu na vrsto. Po drugih krajih je bilo že itak mnogo naših rojakov brez posla. Edino to je še naša tolažba, da se je med našo in nemško državo sklenila pogodba, ki tudi nam Jugoslovenom daje pravico do brezposelne podpore, čeravno se ta plačuje samo šest mesecev. Ko se po šestih mesecih brezposelna podpora neha, potem pa se začne pravi križev pot. Delo dobiti je zelo težka stvar, posebno še za one, ki so že bolj prileteli.

Dnevi, tedni, meseci in leto minejo in človek se bori, da bi se preril, ter je dostikrat prisiljen seči po čem drugem, samo da se preživi. Nekateri starčki, dela nezmožni, žive največ od milodarov. Ti pa so zopet zelo pičli, malenkostni. Za take reveže je usoda zelo huda, ker med njimi se nahajajo zlasti tisti, ki niso plačevali v pokojninski sklad.

Kolikor je še bolj mladih naših rojakov, se seveda že s to ali ono obrtjo in poklicem pečajo. Nekateri tržijo z zelenjavo, sadjem itd., drugi zopet sežejo po krošnjarnjenju. Vsem skupaj pa največkrat zelo kisla prede, zakaj kjer ni noveev, je tudi vrag vse pravice izgubil — in tako tudi danes gospodinje pravijo, da jim manjka noveev, in vse take nadležneže, ki jim pred vrata hodijo ali pa celo čez prag silijo, z metlinim držajem odpravljajo.

Torej, kar človek počne razen svojega pravega poklica, ni prav. Pa človek je kaj trdna stvar na svetu, kar se pri Slovencih nedvomno dá opaziti. Slovenec se ne podá kar tako hitro.

Nedavno sta dva naša rojaka izumila popolnoma nov tip stroja za sladoleđ. Ker sta brez posla, sta poskušala že z raznimi drugimi poklici, toda sreča jima nikjer ni bila mila. Slednjie sta izumila omenjeni stroj in ga seveda tudi sama sestavila. Do tu je stvar še za vse dobro uspela. Ko je pa bil stroj gotov, sta jo popihala z njim daleč iz mesta, kjer sta z vso gotovostjo računala na več tisoč žejnih izletnikov, katerim se bodo po sladoleđu sline cedile. Pa oh, žalost! Čas je potekal in bilo je že pozno popoldne, ko sta šele opazila, da sta se ustavila za potom, ki je bil prepovedan za vsa vozila kakor tudi za pešce. Začela sta se za ušesmi praskati. Nista dolgo premišljevala in vrnila sta se domov. Razočaranje je res veliko, toda vseeno še imata upanje, da jima bo ta stroj pripomogel do sreče in boljših časov. Kolikor se je dalo dognati, bosta v jeseni razstavila stroj v Leipzigu ali pa v Ljubljani. Zelimó jima mnogo srečel!

Kaj bodo naši rojaki še vse iznašli, se še ne ve. Za gotovo pa lahko že danes rečemo, da v doglednem času pride še več novih patentov iz naših rok...

O vsem tem pa ne vemo, če nam bo moglo pripomoči, da bo letos v avgustu mogli obiskati našo ljubo, drago domovino. In če nam zares ne bo mogoče se v prav velikem številu udeležiti izleta, naj nihče ne misli, da smo pozabili na rodno grudo! Zelimo vsem, ki se bodo peljali, srečno pot. Pozdravljamo vse svoje rojake doma kakor tudi one na tujem! — Znanec.

Smola.

Tat (samemu sebi): «Vražja smola. Bil sem toliko srečen, da sem ukradel par jurjev — in šele zdaj pri belem dnevu vidim, da so bankovci ponarejeni!» M.

Ni imel s čim.

Sodnik (priči): «Oba obtoženca sta se pretepala s stoli. Ali niste mogli poseči vmes?» Priča: «Sta bila samo dva stola, gospod sodnik.»

V lastnem vozu.

«Da, ljubi prijatelj, nekdam sem se tudi jaz vozil v lastnem vozu.»

«To je bilo gotovo takrat, ko te je še tvoja mati vozila...»

Modroce

vrhne, iz la afrika, močno blago, Din 240, mreže, posteljne odeje, žimo, cvilli kupite najceneje pri Rudol Sever, Marijin trg 2 v Ljubljani.

Kovaci!

Najcenejši koks 100 kg . . . Din 85.—.

Pri večjem naročilu popust!

LJUBLJANSKA MESTNA PLINARNA.

Barve, lake, firnež in drugo nudi najbolje in najceneje „LUŠTRA“ V. LAZNIK, Ljubljana Gosposvetska c. 12 (poleg restav. Novi Svet) 41

Zahtevajte brezplačni CENIK

14 dni na poskušnjo, ako ne ugaja se vrne denar

Elegantna

plitka, dobra in cenena ura

➔ Din 99.—

3letno jamstvo.

Enaka ura v boljš izdelavi

➔ Din 120.—

3letno jamstvo. 243

A. Kiffmann, Maribor 143-c

Razpošilja se le proti povzetju.

319

Hiša

ob glavni cesti

v večji vasi ob Kolpi, pripravna za podjetnega obrtnika ali trgovca, nadalje pripadajoči svet — njive, košenice, stelniki, gozd in za vinarstvo že rabljene parcele —, v zdravi legi, se ugodno prodasta. Več se poizve pri notarju v Črnomlju.

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Zenitni oglas, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročila. Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Kovači!

Najboljši trdi in mehki koks in kovaški premog Vam nudi družba «Ilirija», Ljubljana, Dunajska cesta št. 46, telefon št. 2820. 30

Urarska popravila

Izvršuje najceneje in najpreizkušeneje Franc Wölfling, urar, Ljubljana, Gosposvetska cesta 12. 40

V prodaji leži Vaša bodočnost!

Ako se čutite sposobnega, doseči visok promet naših prvovrstnih predmetov, Vam ponudimo tem potom naše zastopstvo ter Vam jamčimo za boljši zaslužek kakor v kateremkoli drugem poklicu. Pišite nam in priložite znamko za odgovor. 285

Tehna družba, Ljubljana, Mestni trg št. 25/I.

Krojaški mojstri in šivilje,

ki nimate časa v sezoni, udeležite se sedaj krojnega tečaja, ki se prične dne 2. avgusta. Pomočniki, pomočnice, nešivilje, tudi Vi izrabite priliko in se ga udeležite, da boste za jesensko sezono lažje dobili službo. Ker imamo generalno zastopstvo modnih listov anglo-francoske modne krojne akademije, se bo že v tem tečaju poučevalo po najnovejših jesenskih modelih, brez katerih Vam ne bo mogoče delati moderne garderobe. Za učence brezplačni ponavljalni tečaj. Brezplačna rekomandacija služb. Modni listi na razpolago. Krojno učilišče, generalno zastopništvo modnih listov, Ljubljana, Stari trg št. 19. 316

Mesarskega vajenca,

močnega in poštenega, sprejme Franc Golob, Ljubljana VII, Sv. Jerneja cesta št. 47. 315

Čevljarskega vajenca

sprejme Novak Ivan, Tacen št. 81, pošta št. Vid nad Ljubljano. 317

2 do 3 poštene vajence za sedlarski obrt

sprejme proti celotni oskrbi Hinko Perne v Radomljah. 320

Lepo posestvo,

sestoječe iz popolnoma nanovo sezidane hiše, v kateri so dve sobi, kuhinja in klet, in treh četrtin orala zemlje, se za nizko ceno proda. Več pove Jožef Skaza, posestnik v Laznici št. 38, pošta Limbuš. 321

Posestvo

z vpeljano trgovino z mešanim blagom v prometnem kraju ob cesti prodam. Močna voda za napravo mlina ali žage. Danijel Frece, trgovec, Sv. Miklavž nad Laškim. 318

Gostilna in posestvo v Štrigovi (Medimurje).

Sele pred nekaj leti sezidana enonadstropna hiša s 7 sobami, 2 kuhinjama in 2 kletama, gospodarsko poslopje, krasen vrt, 2 1/2 orala njiv (oranice), 1 oral sadnega vrta, ob državni cesti na iako dobrem prometnem mestu, se prodajo. Cena zelo nizka in ugodna. Več pove Rejnar v Razkrižju pri Štrigovi. 309

ČASTNA IZJAVA.

Obžalujem in preklicujem kot neresnično moje govorjenje o gospodični Anici Brezovškovi iz Ogeč. Zahvaljujem se ji za odstop tožbe.

Rimske Toplice. Neža Pušnik.

Ako me pritisne revmatizem

ako me začne po telesu trgati in žgati, ali me po kakem prehladu bolijo zobje, grlo in glava — tedaj vedno najdem pomoč v krepki masaži s Fellerjevim prijetno dišečim Elsafluïdom! Tudi nolranje nekoliko kapljic na sladkorju proti slabosti, bolečinam in krčem v želodcu — večkrat čudovito pomaga!

Delajte tudi i tako — pomagalo bode tudi vam!

Fellerjev Elsafluïd, to že 33 let znano narodno sredstvo in kosmetikum, stane v lekarnah in vseh podobnih trgovinah: poizkusna stekleničica Din 6.—, dvojna steklenica Din 9.—, specialna steklenica Din 26.—. Po pošti najmanj za 62 Din pri:

EUGEN V. FELLER, lekarnar, Stubica Donja, Elsatrg 360.

- Violine od Din 95.—
- Tambure " " 98.—
- Mandoline " " 136.—
- Gramofoni " " 345.—
- Ročne harmonike " " 85.—

Zahtevajte naš veiki

CENIK,

ki ga Vam pošljemo brezplačno.

MEINEL & HEROLD

Tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

Prodajna podružnica:

MARIBOR ŠT. 104-B

Ako želite, da ostanejo Vaša gospodarska poslopja z ostalim vred dobro prebarvana, morate nabavljati barve, pokost (firnet), lake in druge tem slične redmete ed no pri **DRAGU FRANZU** V LJUBLJANI, Stari trg št. 24 295 Postrežba točna: Cene solidne!

Priporočajte in širite „DOMOVINO“!

DVOKOLESA — teža od 7 kg naprej

najlažjega in najmodernejšega tipa najboljših svetovnih tovarn. Otroški vozički od najpreprostejšega do najfinejšega modela. Izdeluje se tudi po okusu naročnika. Sivalni stroji, motorji, pnevmatika, posamezni deli. Velika izbira, najnižje cene. Prodaja na obroke. Ceniki franko. **TRIBUNA** " F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov Ljubljana, Karlovska cesta št. 4.

Salonit

ZA POKRIVANJE STREH
ZA OBLAGANJE STEN
ZA ELEKTRIČNE IZOLACIJE
CEVI ZA KANALIZACIJE

Zahtevajte cenik gratis in franko.

Birmanske ure za dečke od Din 44.— naprej.

H. SUTTNER, Ljubljana 5

Največja zaloga ur, zlatnine in srebrnine. Lastna protokolirana tovarna ur v Švici.

Birmanske zapetne ure, srebrna od Din 152.— naprej. Birmanske zapetne ure, 14 Karat zlata, od Din 296.— naprej.

SREBRNE VRATNE VERIZICE (Colliers) od Din 20.— naprej. ZLATNE VRATNE VERIZICE (Colliers) od Din 85.— naprej.